

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

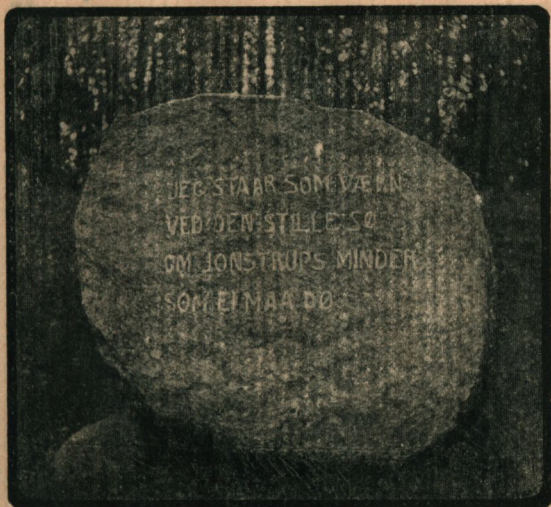
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

4DE BIND

1926

REDIGERET AF R. C. MORTENSEN

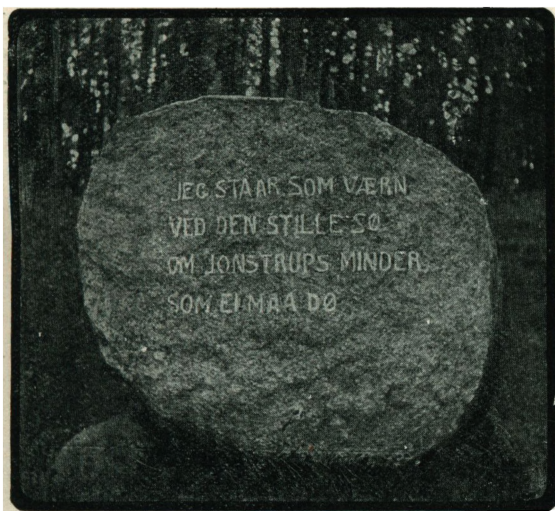
KØBENHAVN
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG - NJALSGADE 67
KROHNS BOGTRYKKERI
1926

JONSTRUPBOGEN

4DE BIND

1 9 2 6

REDIGERET AF R. C. MORTENSEN

KØBENHAVN
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG - NJALSGADE 67
KROHNS BOGTRYKKERI
1926

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Jonstrup under J. Jensens Styre. <i>J. P. Jørgensen</i> ..	3
Betz's Udtalelser om Etatsraad Jensen. Refererede af <i>Hans Rasmussen</i>	55
<i>J. P. Jørgensen. R. C. Mortensen</i>	60
Regnskab	63
Bestyrelsen	64

JONSTRUP UNDER J. JENSENS STYRE

Af J. P. Jørgensen.

FRA 1. Jan. 1839 at regne tiltraadte hidtilværende Andenlærer ved Seminariet Jens Jensen Embedet som Forstander paa Jonstrup. Han var født i Særslev Sogn, Holbæk Amt. Forældrene, Hugger Jens Nielsen og Hustru Margrete Larsdatter, var Smaakaarsfolk, hvis Rigdom var en stor Børneflok. Den gav de en saa god Opdragelse, som de evnede, og de var fromme, gudfrygtige Folk, der holdt daglig Husandagt. — Om sine Skoleaar fortæller J. Jensen som ældre Mand: »Jeg har i min Barndom gaaet i en Almueskole og har endnu Erindringer fra den Tid. Min første Skolemester havde været Tjener hos en fornem Herre, som skaffede ham Kaldet; den anden havde været Student; men begges Fremgangsmaade var den samme: man lærte hos dem at læse mekanisk, og lige saa mekanisk lærte man at skrive: Man modtog en Skrivebog, den blev paa hver Side forsynet med en Forskrift, og saa havde man at skrive Siden ned og at faa det, man skrev, til mest muligt at ligne Forskriften. Enkelte udvalgte Elever lærte desuden at regne, men ogsaa Regneundervisningen, hvis man kan bruge Ordet Undervisning, var aldeles mekanisk: Man fik Cramers Regnebog udleveret, og saa havde man at regne, — værsgod! Man begyndte med Multiplikationstabellen (Tabula Pythagorica, som der saa oplysende (!) for de smaa Børn stod ovenover den) og dernæst gik man paa næste Side over til »Additio«, hvis første Opgave lød saaledes: »Adder 7, 4, 38, 29, 436, 578, 5401 og 2799.« Efter Subtraktions- og Divisionsøvelserne fik man saa et Væld af »Generalregler« for den ædle Regnekunst. Om Forklaringer eller om Anskueliggørelse af nogetsomhelst var der aldrig Tale. Iøv-

rigt lærte man Luthers Katekismus og Birchs Bibelhistorie samt paa Ramse, ligesom alt det andet, enten »Pontoppidans Forklaring« eller »Balles Lærebog«.

Børnene blev holdt til at kysse Læreren paa Haanden, naar de kom og gik, men forresten gik det ikke videre kærligt til: Tungnemme eller uordentlige Elever eller de, som paa anden Maade paadrog sig Lærerens Mishag fik rigeligt af Reb-Tampen eller de blev haardt medtagne af de saakaldte Haandtager. Naar Læreren var borte, førte hans Kone Skolescepteret. Hun blev kaldt »Læremoer«. Se det var den hele Skoleundervisning, og at der i alt dette ikke var Spor af Metode eller synderligt af dannede Elementer, indser Enhver.

Jens Niensens Børn blev allesammen flinke Konfirmander, og de fleste fik af Præsten Vidnesbyrdet »Ypperlig«. Tre af Sønerne tog senere Lærerexamen fra Jonstrup, nemlig Niels, født 1792 og død 1833 som Lærer i Eskebjerg; Jens, født 1796, senere Seminarieforstander, død 1875, og Knud, født 1808, senere Broderens Eftermand som Lærer i Eskebjerg, og dernæst Ejer af Tranemosegaard i Rørby Sogn, død 1878. Den ene Datter, Sidse, blev gift med Lærer Niels Rasmussen i Store Fuglede, og den anden, Hanne, blev gift med Smed Haagen Hansen i Eskebjerg. Saa var der endelig Sønnen Lars Jensen. Han døde engang efter 1880 som Gaardmand i Snertinge.

Da den ældste Søn, Niels, 1813 havde bestaaet Examen som Skolelærer, vilde den yngre Broder, Jens, ogsaa optages paa Seminariet. Han fik en glimrende anbefaling fra sin Sognepræst, og da han manglede et Aar i den for Optagelsen fastsatte Alder, vidste den gamle Præst Raad for at klare den Ting, idet han paa Fødselsattesten gjorde ham et Aar ældre, og saaledes blev da Jens Elev paa Jonstrup. Ved sit Jubilæum 1864 mindede Jens Jensen, der nu var Seminarieforstander og Etatsraad, herom med de Ord: »Vorherre har vist tilgivet min gamle Præst dette lille Bedrag. Havde han ikke været, havde vi næppe i Dag siddet bænkedede her i festligt Lag.«

En Dag i Forsommeren 1814 holdt Gymnastiklærer Gehl Mønstring over nysankomne Elever. Han bed straks Mærke i Jens Jensen. Han var den mindste af dem og var en lille duv-

nakket Fyr i Stumptrøje og Knæbukser, og hvordan han end vendte eller drejede sig, indtog han en alt andet end militær Holdning. Paa sit grovkornede Jydsk rettede Gehl straks en spottende Reprimande til ham, den løjerlige »bette Kaal« derhenne i Geledet, men »Den bette Kaal« vandt imidlertid snart Gehls Yndest. Vel lærte han aldrig helt at »ranke Ryggen«; men over Voltigérbommen sprang han som et Egern, og om Sommerdagene boltrede han sig som Odderen i Sønder søens Vover. Ved Dimissionen blev der da ogsaa tilkendt ham Prædikaten: »For Gymnastik udmærket godt; kan svømme 2000 Alen«.

Jens Jensen var i sin Seminarietid »flittig som en Myre«, og han opnaaede da ogsaa at faa sin Dimissionsattest prydet med 15 ug. Smukskrivning, der var hans daarligste Fag, indbragte ham kun mg?. For hvert af de 3 Fag: Sang, Orgelspil og Have dyrkning fik han mg×. — I Hovedkarakter tilkendtes der ham: »For Kundskaber og Færdigheder: Meget duelig med Udmærkelse. For Opførsel: Meget rosværdig. Kan meget godt forestaa saavel Sang som Orgelspil«.

Men Jens Jensens Kundskabstrang var endnu langt fra tilfredsstillet, og utvivlsomt har han allerede dengang sat sig theologisk Embedsexamen som sit Maal, for at han derefter skulde kunne leve som Landsbypræst. For at faa Tid og Lejlighed til at erhverve sig Sprogkundskaber tog han Ophold hos Professor Saxtorp som Sekretær og derefter tog han Plads som Huslærer hos Pastor Schow i Thorslunde. Schow havde fra 1809 til 1817 været Lærer paa Jonstrup, og han satte megen Pris paa Jensen, der ved sin store Retsindighed, Pligtopfyldelse og Flid i særlig Grad havde tiltrukket sig hans Opmærksomhed. Hans Broder Niels Benedict Schow var dimitteret fra Jonstrup samme Aar, som Jensen var bleven Elev der, og ogsaa til ham kom Jensen til at staa i et særlig godt Forhold, men der var ellers stor Forskel paa de to Jonstrup-Elever, thi mens Jensen var et absolut Bogmenneske, var Niels Benedict Schow i særlig Grad interesseret i Landbrugsforhold og han blev af den Grund Bestyrer af Frenderup landøkonomiske Lærestalt. Senere blev Jensen Huslærer i Reerslev hos Pastor Eggert Christopher Broager, der i sin Tid var kendt som Oversætter af enkelte af Wal-

ter Scotts og Byrons Værker. Det var hos disse Præster, Jensen fik Hovedparten af de Kundskaber, der var nødvendige, naar han skulde tage Examen artium. Den fik han endelig 1821, og nu laa Veien til en Universitetsuddannelse ham aaben.

Samtidig med, at han begyndte sit theologiske Studium, havde den unge Professor H. N. Clausen tiltraadt sin Virksomhed ved Universitetet, og Jensen var blandt dem, der flokkedes om hans særegne Syn paa de theologiske Spørgsmaal. Til hans nærmeste Omgangskreds i de første Studenteraar hørte Brødrene Peter Andreas og Johannes Ferdinand Fenger, samt Jakob Christian Lindberg, men da det 1825 kom til det store Opgør mellem Grundtvig og Clausen, sluttede Jensen sig til den sidstnævnte, der var ham en saare elsket Lærer, og derved blev Forbindelsen med de tre nævnte senere saa berømte Mænd afbrudt.

Iøvrigt ved man ikke noget videre om Studenteraarene. Jensen levede i yderst trange Kaar, men hans Helbred var udmærket, saa han taalte alle Savn, og den 10de Januar 1826 var han færdig med sin theologiske Embedsexamen, til hvilken han fik en fin Første Karakter. Den homiletiske Prøve aflagde han 1828 i August Maaned, og ogsaa til den fik han første Karakter, men til den kateketiske fik han Udmærkelse.

Den 19de Maj 1826 blev Andenlæreren paa Jonstrup, Caspar Johannes Boye forflyttet til Præsteembedet i Søllerød, og den 16de August samme Aar blev Jensen beskikket til hans Eftermand. Der var en himmelvid Forskel paa de to Lærere Boye og Jensen. Den første, der var udgaaet fra et kultiveret Hjem, var livlig og spænstig i Optræden og vant til at færdes i Hovedstadens fint dannede Kredse, — han kom f. Ex. ogsaa i Bakkehuset. Desuden var han en yndet dramatisk og æstetisk Forfatter, som i sin Jonstruptid fik flere Stykker opført paa det Kongelige Theater. En stærk Kontrast hertil var Jens Jensen, der var udgaaet fra et Almuehjem, og hvis Færden i Hovedstaden væsentligst havde været indskrænket til Veien mellem det tarvelige Studerekammer og Universitetet. Han var dertil en saare prosaisk Natur, hvis aandelige Interesser væsentligst var at fordybe sig i Theologi, Pædagogik og sproglige Studier. Da hans Hovedfag som Andenlærer var »Dansk mundtligt og

skriftligt«, kastede han sig strax over Studiet af ældre Haandbøger i dansk Grammatik, samt Afhandlinger af Rask, N. M. Petersen m. fl., hvorefter han 1833 udgav »Forsøg til en dansk Sproglære«, en Bog paa 395 Sider. Bogen blev af Fagmænd anerkendt som et grundigt Arbeide, men man ankede over, at den var i altfor høj Grad paavirket af latinsk og tysk Grammatik. Den viste sig desuden altfor vanskelig for Seminariets Elever, og Traditionen meddeler, at en af dem i Fortvivelse kastede baade den og sig selv i Mølleedammen, op af hvilken de dog i Tide blev reddede. 1834 udgav Jensen »Forsøg til en dansk Retskrivningslære« som et Pendant til denne Bog, og 1835 et »Udtag af den danske Sprog- og Retskrivningslære« som en mindre Udgave af de foregaaende. Om hans Interesse for Danskundervisningen vidner ogsaa hans Udgivelse af en dansk Læsebog efter Tyskeren Diesterwegs System.

Han var en overordentlig flittig Skribent, Flid var i det Hele et af de mest fremtrædende Karaktertræk hos ham, men hans Bøger vakte ofte Modsigelse, fordi de var tunge og tørre, og han maatte anvende megen Tid til Polemik i Blade og Tidsskrifter. En lille, læseværdig Bog er »Vink for Forældre og Lærere«, (1837); den fremtraadte som Besvarelse af en udsat Prisopgave, men naaede ikke at faa Prisen tilkendt.

Et umaadeligt Arbeide anvendte Jensen paa de af ham udgivne Haandbøger til Brug ved Religionsundervisningen. 1845 kom den mægtige »Forklaring over Balles Lærebog« (584 Sider stor) og 1856 »Forklaring over Luthers liden Katekismus« (218 Sider), hvortil 1858 sluttede sig »Et kort Indbegreb af de kristelige Lærdomme«, en Forkortning af sidstnævnte Bog. Han haabede gennem disse Bøger at bidrage til en Forbedring af Religionsundervisningen rundt om i Landsbyskolerne, men han har ved sin personlige, hæderlige Færd og sin personligt mundtlige Paavirkning udrettet langt mere end ved Bøgerne, thi disse forekom de fleste Lærere altfor skematiske og tørre, idet de for en meget væsentlig Del bestaar af Henvisning til Skriftsteder.

En for Seminarieundervisningen meget vigtig Bog var Jensens Oversættelse og Bearbejdelse af Rettigs Bibelkunde: »Bibeldygdighed eller almeenfattelig Veiledning til Kundskab om

Bibelen og til dens Forklaring i Almueskolen«, hvori der bl. a. ogsaa gives Besked om bibelsk Geografi og Oldkyndighed. Mest Betydning fik imidlertid hans 1845—1846 udgivne »Haandbog i Undervisnings- og Opdragelseslære«, en fri Bearbejdelse af Curtmanns tyske Haandbog. Denne Bog blev benyttet som »Pædagogik« paa Jonstrup, hvor den afløste Brammers i 1838 udkomne Bog.

Endnu skal kun to Ting siges om Jensens Skribentvirksomhed: Den ene er, at han ikke alene nu og da skrev i flere af Datidens Tidsskrifter som f. Eks. »Maanedsskrift for Literatur«, »Dansk Literaturtidende« o. s. v., men at han selv var Redaktør af Tidsskrift for »Almueskole- og Seminariivæsenet« fra 1843 og til 1857. Dette Tidsskrift med den forfærdeligt gammeldags Titel, var ganske vist tænkt som et for hele Landet virkende Organ, men det blev dog først og fremmest et Speilbillede af Livet paa Jonstrup, idet det aldrig lykkedes i større Grad at faa Bidragydere fra videre Kredse. Derfor er det bleven en Guldgrube for Enhver, der giver sig af med at studere Jonstrups Historie i Jensens Tid.

Den anden og sidste Ting, vi vil bemærke om Jensens literære Virksomhed er, at han udgav to gode Bøger om Jonstrups Historie nemlig: »Historiske Efterretninger om det blaagaard-jonstrupske Seminarium«, omfattende Tidsrummet 1791—1841 og »Beretning om Jonstrup Seminarium«, omfattende Tiden 1841—1859. Disse to Bøger har blandt andet Betydning ved de Dimittendfortegnelser, de meddeler. Man kunde ønske, at de, hvad den historiske Fremstilling angaar, var betydeligt fyldigere, men der var ikke Pengemidler nok til at gøre Bøgerne større.

Den 14de Oktober 1828 ægtede Jensen Lagerta Francisca Lucia Comestabili, Datter af en københavnsk Conditor, en indvandret Italiener. Hun var en Del yngre end han, idet hun var født 1809. Hun var en meget livlig Natur, og hendes sydlandske Oprindelse var øiensynlig ogsaa hvad Udseendet angik. Med hende fik han 6 Børn:

Louise blev gift med Seminarielærer Carl Mortensen, Jens blev Mineeier i Californien, Sara forblev ugift, Anna blev gift med Georg Greiersen, der var Købmand i Californien, Otto blev

som Forstander for Opfostringshuset kendt over hele Landet, og Othilia blev gift med Wiggers, der dimitteredes fra Jonstrup 1864 og endte som Skoleinspektør i København. Det ældste af disse Børn blev født 1829, det yngste 1843.

Da Wegener 1838 ønskede at fratræde som Forstander, sad Jensen endnu i det daarligt lønnede Andenlærerembede og længtes som Familiefader (han havde dengang 4 Børn) efter at opnaa Stillingen som Landsbypræst. Embedet som Seminarieforstander agtede han ikke at søge. Autoriteterne ansaa imidlertid Andenlærer Jensen for at være særlig skikket til at overtage Styret af den Lærestanstalt, hvis Elev han tidligere havde været, og ved hvilken han senere havde virket i 12 Aar som Lærer, og han lod sig da endelig bevæge til at overtage Styrelsen af Jonstrup. Den 17de November 1838 modtog han derefter Udnævnelsen som Seminariets Førstelærer og Forstander.

Forstander Jensen viste snart, at han formaaede at føre Styret med fast Haand ved Hjælp af sine 4 blandt ældste Kl. udnævnte Opsynsmænd. Smaaforseelser, som Syvsoveri, Uopmærksomhed, Tobaksrygning i Klasseværelserne o. lign. nøjedes han med kort at paatale; men grovere Forseelser, som Raahed, Slagsmaal, Udeblivelse fra Timerne, Bortreise uden Tilladelse m. v. straffedes med »Extratimer hos Fatter«, d. v. s. Synderne blev af en Opsynsmand tilsagt til Møde paa Forstanderens Værelse, hvor »Fatter« gav ham en saadan Overhaling, at han ønskede sig vel nede af Trapperne; thi ved saadan Lejlighed var J. Jensen ikke at spøge med; hans Tunge var skarp, og hans Øjne skød Lyn, der trængte gennem Marv og Ben. Var Synderen forstokket og umedgørlig, blev der gjort kort Proces med ham, idet man — som fordem paa Blaagaard, resolut bortskar ham som et Vildskud paa Pædagogikkens ædle Træ; — der var ikke helt Faa, der efterhaanden blev bortvist.

Nogle af Eleverne var, som lige nævnt, Opsynsmænd. De skulde vaage over Ordenen, og de skulde i smaa »Meldingsbøger« optegne dem, der forsyndede sig. Disse blev saa kaldt op til Forstanderen og undertiden indankedes deres Sag for et Lærermøde. At det ikke altid var store Ting, det drejede sig om, fremgaar af følgende Udtog af Lærermødeprotokollen fra 1843.

»V. Nielsen har beskæftiget sig med uvedkommende Ting i Undervisningstimen, og skønt advaret, fortsat dette i en følgende Time. Schou viser ikke tilbørlig Flid, selv ved de vigtigste Lærefag (Stil, Katekisation). C. Andersen er bortgaaet uden Tilladelse og har røget Tobak paa Skolen. Rudolph er efterladende i flere Ting. Andersen kom paa Læsestuen med Trætøfler og Hovedtøi. Kornbech og A. Nielsen har støiet paa Læsestuen.«

Om nogle af disse Sager skulde man tro, at de nok kunde været afgjort uden at blive indankede for det samlede Lærerraad! Men det maa iøvrigt indrømmes, at det navnlig i Begyndelsen af Jensens Funktionstid var nødvendigt at tage haardt fat paa dem, der i Stort eller Smaat syndede mod god Orden. Enkelte Gange forekom der Tilfælde af saa ondartet Slagsmaal, at en Elev maatte bortvises fra Seminariet som Voldsmænd, men grove Forseelser hørte dog naturligvis til Undtagelserne.

Den saakaldte Rævesyge, ogsaa kaldet »Den indbildte Syge« optraadte i Forstander Wegeners sidste Aar lovlige ondartet, og da Jensen overtog Styret var den at betragte som en epidemisk Syge, der skulde og maatte bekæmpes med ethvert Middel. Den var vel nok ogsaa kendt i alle Jonstrups senere Aar, men aldrig som noget overhaandtagende. Som den var i Jensens første Aar kulminerede den i Vintertiden og aftog lidt efter lidt hen mod Sommeren. Som Regel fik Patienten sit Anfald omtrent samtidig med, at Klokkerne ringede alle Mand ud om Morgenen, og den optraadte da med en saadan Heftighed, at Patienten mente, at det var ham umuligt at forlade Sengen. Op ad Formiddagen blev Tilstanden dog bedre, og ved Middagstid, naar den varme Mad kom paa Bordet, var Patienten som Regel helt rask! Forstander Jensen anvendte efter Omstændighederne mildere eller skrapere Midler imod Sygdommen. I lettere Tilfælde bevidnede han Patienten sin faderlige Deltagelse, men paa en ironisk Maade, der ikke huede den Syge og ikke sjældent helbredte ham. I alvorligere Tilfælde anvendte Jensen efter Samraad med Lægen et Brækmiddel eller et afførende Middel, og det havde paa de allerfleste den vidunderlige Virkning, at de aldrig mere i hele deres Seminarieliv blev syge! Amerikansk

Olie var et almindeligt Middel, — det var ikke velseet, men det virkede ikke saa afskrækkende som skrapperne Midler gjorde.

De Rævesyge var lidet anseete blandt Lærerne, og de, som flere Gange fik Sygdommen, blev heller ikke blandt Kammeraterne velanseete. Det hændte ikke saa sjældent, at det ikke var Forstanderen men Kammeraterne, der helbredte dem. Den Kur, de anvendte, var frygtelig. De overpøsede nemlig den Syge med iskoldt Vand. En enkelt Gang blev der anvendt en Kur, som der var mere Humør i. Dermed forholder det sig saaledes: Man havde i nogen Tid forarget sig over en, der i særlig Grad var rævesyg, og som forresten iøvrigt i forskellige Retninger var ilde anseet, og en Morgenstund greb fire haandfaste Karle hans Seng med ham selv i, bar den, trods hans voldsomme Protest, ned ad Trapperne og midt ud paa Gymnastikpladsen, stillede den der og gik deres Vej. Der laa da saa den »Syge«, og Lærerefamilierne og Andre begyndte at samle sig i Vinduer og Døre for at se paa ham. Han undsaa sig ved at staa op og flygte, thi Tøj havde han jo intet af, og hvad skulde han saa gøre! Imidlertid kom Redningen fra Forstander Jensen, idet han befalede Portneren at bringe Synderen hans Klædningsstykker, saa at han efter at have ligget i Sengen en halv Time ude i fri Luft, kunde faa klædt sig paa. Han forlod, saa snart dette Arbejde var udført, skyndsomst Sengen, og siden maatte han hverve Folk til at hjælpe sig den op paa Plads. Fra den Dag af var han grundigt og absolut kureret for Rævesyge.

Tobaksrygning var ilde anseet af Lærerne. En Tidlang taaltes den neppe engang i det fri, men senere blev den tolereret endog inden Døre nemlig paa Gangen og inde i Spisesalen, men her dog ikke længere end til 2 Timer før en fast Spisetid, efter en senere Bestemmelse dog $\frac{1}{2}$ Time. Jensen selv hadede ubetinget Tobaksnydelse under enhver Form og han tilstillede Direktionen en Forespørgsel om, hvorvidt det burde forbydes Seminarieeleverne at ryge inde i Seminariets Værelser. Han har sikkert haabet, at han i Direktionen kunde finde saa megen Støtte, at han helt turde forbyde al Rygning, og da Direktionen svarede (i en Skrivelse af 8de December 1840), at da det efter de gældende Bestemmelser tilkom Forstanderen at ordne alle

Seminariets indre Forhold, maatte man overlade det til ham alene at træffe Bestemmelse om, hvorvidt Tobaksrygning maatte finde Sted i Lokalerne eller ikke, forbød han den ubetinget paa Sovesalene og i Læsestuerne, men da det havde vist sig, at det ikke kunde nytte helt at forbyde den overalt, vedblev den Bestemmelse at bestaa, at der i en vis Tid maatte ryges i Spisesalen.

Forsøgene paa at faa Forbudet strengt overholdt voldte mangfoldige Kvaler, navnlig da de blandt Eleverne valgte Opsynsmænd i de fleste Tilfælde lukkede Øjnene mest muligt for Overtrædelser, der vedrørte Tobakken. I andre Henseender var de som oftest mere end skrappe nok. Lærerne var allesammen enige med Forstanderen om at kæmpe mest muligt imod Tobaksbrugen. Traf de en Elev, der overtraadte Forbudet, blev han uvægerligt tiltalt med et tordnende: »De er noteret!«, og det vilde sige, at Vedkommendes Navn blev skrevet op og derefter sendt til Forstanderen. Fandt de en Pibe henstillet i en Vindueskarm eller i en Krog, kastede de den strax ud af Vinduet, ofte brækkede de den først itu, men selv om de nøiedes med at kaste den ned i Gaarden, blev jo baade Svampedaase og Hoved slaaet itu, og mange Elever hentede med Sorg de sørgelige Rester op nede fra Gaarden og sørgede især over Tabet af det vel tilrøgede Hovede.

I Spisestuen var der imidlertid god Lejlighed til at ryge, navnlig om Aftenen, og her var der et mærkværdigt Leben. Op og ned ad Gulvet gik man, — Nogle alene, Andre To og To med deres Bøger og Piber. Den enlige læste i sin Bog, de parvist vandrende samtalede om de foreskrevne Pensa eller hørte hinanden i hvad de skulde kunne udenad, og ved de lange Borde sad Kammeraterne enligt, parvist eller i Grupper, de fleste læste, andre skrev, og der var en Summen og Surren af alle de mange forskellige Røster. Her var det dansk Grammatik, derhenne derimod et eller andet Religionsemne, og hist henne Regning, der optog Sindene, — alle Emner og allehaande Røster blandedes sammen, og over alle Skikkelser svævede Tobaksskyerne. Især om Aftenen ved de svage Lys var det Hele et i høj Grad malerisk Syn.

Jensen var Enevoldshersker, og det var godt, thi der trængtes, især i hans første Aar, til en fast og sikker Haand. Det var nemlig efterhaanden bleven saadan, at Selskabet paa Seminariet var bleven ret uensartet sammensat, ret, hvad man kalder et blandet Selskab. Mange Præster, Embedsmænd og Købstadnæringsdrivende søgte at faa saadanne Sønner, der i Latinskolen ikke havde kunnet klare sig, anbragt paa Jonstrup, og hertil kom, at Sønner af Hofbetjente eller af andre Folk i lignende Stillinger nu og da ved Protektion opnaaede Adgang, og det var derfor ikke altid det bedste Materiale, der mødte op og beredte sig paa et Samliv indenfor Borgens Mure. Ofte havde der derfor i Jensens Formands Tid været mange Bryderier, — i hver Klasse var der efterhaanden kommen mindre heldige Elementer, der ikke gad bestille noget og dertil ovenikøbet idelig lavede Halløj og gjorde Optøjer. Jensen arvede derfor et Rige, hvis forsvarlige Bestyrelse var meget vanskelig.

Imidlertid maa det i denne Sammenhæng udtrykkelig fremhæves, at der ogsaa fra Tid til anden iblandt de mere fremmedartede Elever, de, der havde deres Oprindelse udenfor de sædvanlige jævne Kredse, var meget kundskabsrige og tillige i andre Henseender udmærkede Folk, som i deres tidligere Livsstilling havde udført et dygtigt og hæderværdigt Arbejde. Der var forhenværende Skrivere, Fuldmægtige fra Postkontorer, Godskontorer, Herredskontorer og lignende Steder. En var examinatus juris, og En havde taget Examen baade som Kadet og som Styrmand og havde i to Aar pløjet de vilde Vover, før han blev Elev paa Jonstrup.

Alle Dage har der paa Jonstrup været ført Klager over Møden, — ganske sikkert ofte aldeles med Uret, men dog ogsaa til Tider med god Grund. At der har været enkelte uheldige Tilfælde er givet, men aldrig havde Forholdene været saa slette som de en Tidlang var i Jensens Forstandertid, og heller aldrig blev de senere saa uheldige. Herom skal vi nu høre:

Forhenværende Kobbersmed H. Christian Greiersen var fra 1809, da Seminariet var bleven flyttet ud til Jonstrup og indtil 1821, da han døde, Jonstrups Økonom. Det var altsaa hans Mad, Jensen havde spist, mens han var Elev paa Seminariet, og han

maa have været vel fornøiet med den, thi han holdt, som vi nu skal se, trofast paa Familien Greiersen. I Kobbersmedens Tid var der da heller ikke nogen virkelig Grund til at føre Klage over Kosten, og Forholdet mellem ham og Eleverne var i det lange Løb godt. Derfor fik hans Enke, Marie Riis, Tilladelse til at fortsætte Virksomheden, og den drev hun altsaa, da Jensen blev Forstander, men hun forstod sandelig ikke at vedligeholde de gode Traditioner. Meget ofte var Grøden eller Vællingen sveden, men værre var det, at der i Søbemaden ofte fandtes Regnorme eller Salamandere. Heller ikke skaldede Spurveunger var sjældne. For at forstaa dette maa man ikke alene vide, at det Vand, der blev benyttet til Madlavningen, blev hældt spandevise op i den vældige Gryde, men ogsaa have Besked om, hvorfra Vandet blev hentet. Det blev taget fra en Brønd i Gaardens nordøstlige Hjørne. Den var stensat og aaben, og i Stensætningen fandtes der altid Spurvereder, — intet Under, at der jævnlig dumpede Unger ned i Vandet. Brønden var forsynet med et Hejseværk, der var indrettet saaledes, at den ene Spand blev hejset ned, mens den anden kom op. I Brønden levede der til Stadighed Salamandre, og at Regnorme til Tider kunde falde ned i den er jo let forstaaeligt, men hvad der ikke er let forstaaeligt det er, at Køkkenpersonalet havde saa stærkt et Jag med at faa hældt Vandet i Gryden, at man ikke fik Dyrene fisket op, men lod Eleverne om at finde dem, naar Maden var serveret. At sligt tyder paa daarlig Disciplin blandt Køkkenpersonalet og et slapt Tilsyn fra Madam Greiersens Side, kan man ikke benægte. Eleverne klagede ogsaa ofte over, at Flæsket eller Smørret var harsk, Klipfisken fuld af Orm og Øllet surt. Engang karakteriserede man Vandet som ligefrem raaddent, og var end mange Klager, naar det gjaldt Smørret eller Klipfisken overdrevne, saa var mange andre fuldtud velbegrundede og den om det raadne Vand ikke mindst. Denne Klage blev fremført med megen Heftighed, og den foranledigede derfor, at Brønden blev grundigt undersøgt, og hvad fandt man da i den? Ja, saamænd en pilraadden Kat! Denne Gang maatte Forstanderen for Alvor tage sig af Sagen, men ellers var han lidet tilbøielig til at stole paa Klagernes Berettigelse. Han prøvede, saa længe han

paa nogen Maade kunde det, at klare Situationen med at sige saadan noget som, at der jo altid, og lettest i en stor Husholdning, kunde ske Uheld, at den Fisk, som havde Orm, var den bedste o. s. v., men i sit Hjerte følte han, at Økonomaen var bleven for gammel, og at der trængtes til en skrap Haand i Køkkenet.

Paa Elevernes Spisestue var der to Tønder, en med Øl og en med Vand. Man kunde efter Behag tappe sig en Drik af den ene eller den anden. Det var dette Øl, der ofte blev klaget over, og da der en Gang i nogen Tid var bleven ført Klage over, at det var surt, og Klagerne slet ikke havde hjulpet, skete der det mærkelige, at da vedkommende tjenende Aand kom for at give Tønden en ny Forsyning, var — Tønden væk! Der blev et mægtigt Røre paa Borgen, men hverken Forstanderen eller nogen Anden kunde skaffe Tønden tilveie. Naa, saa vankede der ingen Øl, — men det kunde ogsaa, mente man, være det samme, saa længe man var vis paa blot at faa det sædvanlige sure Stads. Men hvad skete! Nogen Tid efter, da Eleverne var beskæftigede med Havearbejde, stødte en af dem med sin Spade imod noget Haardt, og det viste sig ved nærmere Eftersyn at være den savnede Tønde, som nogle Galgenfugle havde gravet ned i Jorden. Nu var al Undervisning forbi: Under stor Jubel blev Tønden udgravet og rensat og derefter i Procession og under Afsyngelsen af »Malle Brok er død i Krigen« atter ført tilbage til Spisestuen.

De mest groteske Beretninger man har om saadanne Tildragelser stammer dels fra Madame Greiersens Tid dels fra hendes Eftermands. Hun døde 1841, og hendes Datter ønskede meget at faa Bedriften efter hende, men Forstander Jensen vilde paa ingen Maade give efter for hendes Forestillinger. Han mente dels, at en Mand bedre end en Kvinde vilde kunne raade Bod paa de forkvaklede Forhold, sætte sig i Respekt hos Køkkenpersonalet og de andre Funktionærer og forestaa Anretningen i det Hele taget, derunder den rette Behandlingsmaade af Eleverne. Desuden vilde han have en Økonom, der tillige kunde være Lærer paa Seminariet, nemlig overtage Ledelsen af den dertil knyttede Øvelsesskole og veilede Seminaristerne i praktisk Færdighed. Til at overtage denne vigtige Post havde han udset

sig Madame Greiersens Søn Jens Peter, der fra 1816 til 1819 havde været Elev paa Seminariet og saaledes i et Aar havde været Jensens Kammerat. Fra Forældrene maatte han kende en Del til Bedriften, og som Elev havde han jo seet denne ogsaa fra den anden Side, saa der maatte, mente Jensen, være Meget, der tydede paa, at man i denne Mand havde en udmærket kvalificeret Ansøger. Greiersen havde siden sit Dimissionsaar været Lærer og Organist i Stubbekøbing, men 1841 brød han altsaa op for at overtage sin nye Stilling. Jensens Forhaabninger om, at han skulde egne sig ypperligt til at bestride den blev imidlertid i sørgelig Grad skuffede, thi Forholdene blev alt andet end bedre. Inden vi hører noget herom, maa vi imidlertid bemærke os, at Direktionen ganske afviste Jensens Plan om at gøre den nye Økonom til Lærer. I Skrivelse af 10de Juli 1841 meddelte den Forstanderen, at den Intet finder at indvende imod, at Lærer J. P. Greiersen ansættes som Økonom, men at den bestemt fastholder, at Ansættelsen ikke maa forenes med Embedsansættelsen af en Lærer ved Øvelsesskolen. Direktionen approberede dernæst det af Forstanderen indsendte Forslag til et Reglement for Økonomen dog med den Ændring, at Seminariet, ikke Eleverne, skulde anskaffe Skeer, Knive og Gaffler. Dog skulde en Elev for Brugen af disse Greier hvert Aar betale en Afgift af 16 Skilling (33 Øre i nugældende Mønt). Siden 1816 (Skrivelse af 6. September) havde Eleverne ellers selv medbragt Ske, Kniv og Gaffel saavel som Sengeklæder, et Par Lagner og 6 Haandklæder.

I Seminaristernes Øine var Greiersen en hoven Herre, der ved enhver Leilighed oversaa dem og saa ned paa dem med saa dyb Foragt, at han aldrig besvarede deres hæflige Hilsen med en venlig Genhilsen. Det kom da snart til aaben Feide mellem Økonomen og Seminaristerne. Disse sidstes Vaaben var dels Drillerier og dels berettigede Klager, som de rettede direkte til Økonomen, og som denne besvarede med en haanlig Afvisning. I 1842 fremsendte 40 Elever en Klage, stilet direkte til Økonomen, hvori de paatalte den grisede Servering og anden stedfindende Uorden. Heri fremhævedes bl. a., at Tinskaalene, hvori Maden serveredes paa Spisesalen og paa Sygestuen, jævnlig var

høist urene, fordi de ogsaa benyttedes ved Pleie af syge Kreaturer og til Ædetrug for Hønsene; at Knive, Gafler og Duge var i høieste Grad urene; at Mælk og Mælkemad ofte var sveden; at Køkkenpersonalet haandterede Kød og Brød i skidne Klæder; at enkelte af Skolens mest urene Børn jævnligt fungerede ved Borddækningen; samt endelig, at den store Øltønde paa Spise-stuen haardt tiltrængte en Renselse. —Økonomen blev rasende, klagede til Forstanderen og stemplede Klagemaalet som grov Usandhed. Han maatte imidlertid indrømme, at de paatalte Forhold virkelig havde fundet Sted, men han hævdede, at det var sket uden hans og hans Hustrus Vidende og Villie. Men netop som Forstanderen mente at kunne afslutte Sagen, gengav Bladet »Den Frisindede« og derefter Fr. Frølund's Skoleblad »Repertorium« Elevernes Klage »som en Kuriositet, maaske ogsaa som et lidet Bidrag til Vurderingen af den Tone og det Forhold, der finder Sted paa Jonstrup«. Forstanderen optog nu Sagen til fornyet Undersøgelse for om muligt at opdage Op-havsmændene til Publikationen, men opnaaede kun, at Klagerne indrømmede, at de graverende Uordener efter deres Mening ikke skyldtes Økonomen og hans Hustru, men Tyendet, og da Redaktionen af »Den Frisindede« erklærede, at Publiceringen af Elevernes Klage ikke skyldtes nogen Elev, afsluttede Forstanderen Sagen ved i Pressen at erklære, at naar han var kommen tilstede i Spisesalen; havde Alt været i Orden, og Eleverne havde ikke til ham klaget over Forplejningen, uagtet de i deres Instrux havde en Opfordring til i paakommende Tilfælde at gøre det.

Borgens Sønner havde omkring ved 1840 startet »et satirisk, vrøvlevornt« lokalt Blad, der kaldtes *Sandheden*, og som paa en vel ungdommelig Maade behandlede Borgens indre Anliggender. Bladet var hemmeligt, men alligevel faldt nogle Numre i Økonomens Hænder, og efter den Omtale, han i disse Numre havde faaet, blev han aldeles ude af sig selv af Vrede. Skummende af Raseri styrtede han op til Forstanderen med Numrene og fremførte en skarp Klage over de utaknemlige Elever, der kritiserede hans Virksomhed saa haardhændet. Forstanderen stillede sig forsaavidt paa Greiersens Side, som han forbød Udgivelsen af Bladet, men det havde kun til Følge, at der

kort efter, at det var gaaet ind, fremstod et andet Blad, *Gengangeren*, og det var vistnok herfra, at »Den Frisindede« samt Frølund og Rugaard fik en Hovedpart af deres Impulser, naar de i den offentlige Presse kritiserede jonstrupske Forhold.

Der kom, som man let vil forstaa, aldrig noget godt Forhold i Stand mellem Greiersen og Flertallet af Eleverne. Disse følte sig stadigvæk krænkede over hans haanlige og affærdigende Tone, og han klagede lige saa haardnakket over Elevernes Uhfølighed og Mangel paa Opdragelse, og 1858 var han bleven ked af det Hele, hvorefter han opgav sin Stilling og tog Bolig i en Villa, han havde bygget i Seminariets umiddelbare Nærhed, Det er den, som nu hedder Søndersøgaard. Her døde han 1867.

Greiersens Eftermand blev Jens Riddermann Gehl, der var dimitteret fra Jonstrup 1838. Ogsaa om ham maatte Jensen have Grund til at tro, at han maatte kende Forholdene ud og ind, da baade han selv og hans Fader havde været Elever paa Jonstrup, og desuden maatte man sige, at da Gehl siden 1848 havde været Lærer i Maaløv, altsaa i 10 Aar havde boet i Seminariets Nærhed og havde omgaaedes flere af Lærerne, kendte han ud og ind Klagerne over Greiersens Regimente. Det maatte da være let for ham at se saavel Elevernes som Økonomens svage Sider og saaledes finde Anledning til at lede Bedriften tilfredsstillende. Virkelig gik det ogsaa i hans Tid meget bedre, end det nu i lange Tider havde gaaet, men helt fri for Klager blev man dog ikke, saa længe Jensen bestyrede Anstalten. Der kom dog imidlertid aldrig i Gehls Tid saadanne Forhold som de ovenfor beskrevne. Jensen fik da saaledes omsider opnaaet en Forbedring af de til Bespisningen knyttede Tilstande, og dette glædede ham meget.

Ingensinde var Jonstrup saa angrebet i Pressen som i Jensens Tid, og derfor har ingen anden Forstander deltaget saa meget i offentlig Polemik som Jensen. Han var dog ikke meget tilbøielig til at polemisere, saa han tog ikke Ordet, før han var nødsaget dertil, og han halede ikke Diskussionen ud. Han sagde sin Mening, men han søgte at undgaa al Vidtløftighed. Det blev en Tid Mode at angribe Jonstrup som et usundt Opholdssted, og

Seminariets gamle Elev, Frølund, var strax paa Færde, — han ligefrem søgte Leilighed til at angribe Anstaltens Forhold. Da der offentligt var fremkommen Udtalelser om, at Jonstrups Beliggenhed i en sid og fugtig Egn var meget uheldig for Elevernes Sundhed, tog Jensen sig for, det var 1846, at gendrive disse Udtalelser, og han argumenterede saaledes, at naar der ikke var større Sygelighed mellem Eleverne og de paa Stedet boende Lærere, end de faktiske Forhold udviste, saa var Talen om den uheldige geografiske Beliggenhed en Theori, og intet Andet. Mens jeg var Elev her i 3 Aar, skriver han i sit Tidsskrift for Almueskole- og Seminarievæsenet, var jeg aldrig syg, og i alle de Aar, jeg senere har boet her, har jeg kunnet glæde mig ved et ret godt Helbred. Det samme kan man sige om Lærerfamilierne, og der er intet foruroligende i Elevernes Sygestatistik. Man kan ikke sige, at hans Argumenter er lige gode allesammen, saaledes ikke Forsvaret for Sovesalen, som dengang laa i Nordsiden af Hovedbygningen ud imod den Grund, som nu optages af Øvelsesskolen, og Sovesalene blev jo da ogsaa senere henlagt til andre Steder, men i Hovedsagen har han Ret, thi man har aldrig kunnet paapege foruroligende Sygdomme, der skulde kunne stamme fra Anstaltens Beliggenhed, og det er mærkeligt, at saa daarligt underbyggede Angreb kunde fremkomme, som f. Ex. det anonyme Produkt i Frølund's »Maanedsskrift og Repertorium for Almueskolelærere« i April 1846, der endda sikkert har selve Frølund til Forfatter.

Dengang var Distriktslægen i Lyngby Læge for Seminariets Elever. Det var den i Lægekredse anerkendte Thomas Christopher Mürer, saa den Sagkundskab, de Syge kom ud for, var den bedste. Efter Nutidens Begreber boede han for langt borte, idet der nemlig er henved halvanden Mil fra Seminariet til Lyngby, men dengang regnede man det selvfølgelig ikke for urimeligt at have et saadant Stykke Vei til Lægen. Forresten havde Jensen søgt at faa Læge fra Ballerup, og en Tid blev Seminariet ogsaa virkelig betjent af den der boende Krigsassessor (hvilken Læge er nutildags Krigsassessor?) Peter Jacob William Kietz, og fra 1856 af blev det endelig arrangeret saaledes, at Balleruplægen, Jens Lassen Busch, blev Seminariets Læge.

og det vedblev han at være gennem hele Resten af Jensens Funktionstid.

Naturligvis var Forholdene primitive. Om det Vand, der benyttedes til Madlavningen, er der forhen talt, og Badeværelse havde man ikke, — men Forholdene var jo ikke anderledes saa at sige alle andre Steder hele Landet over, hvor Eleverne kom fra, og hvor de efter deres Dimission skulde hen! Den Fremvæxt, der senere har vist sig paa Jonstrup, er den samme, som har vist sig overalt i Landet. Det vil aabenbart være retfærdigt at sige, at de sanitære Forhold var i Jensens Tid saaledes, som de gennemsnitligt var overalt, og de Meninger, som var komne til Orde i Frølund's Tidsskrift deltes da heller ikke af Elevernes Flertal, men mange Aar efter kom det under ganske ekstraordinære Forhold til en Katastrofe, da det konstateredes, at en af Eleverne havde Kopper. Hvad der i den Anledning skete, er saa interessant, at der maa dvæles nærmere ved det.

Juleferien 1864—65 var endt, og fra alle Sider vendte Eleverne tilbage til Borgen. Om Aftenen var der Liv og Røre paa Spisestuen, hvor man i Smaaklynger indbyrdes gav hinanden Referat om Feriens Forløb. Næste Morgen afgav Elev af 2. Kl., N. P. Christiansen, Sygemelding, og han holdt Sengen den hele Dag og Aften. Da Klassefællerne ved Sengetid spurgte om hans Befindende, fik de det Svar, at fraset nogen Hovedpine havde han det ret godt; nu laa han og morede sig med »at klø« nogle røde Knopper, der brød frem over hele Kroppen. Klassens medicinske Kapacitet, A. Erslev, der havde været noget paa et Apothek, vejrede strax Kopper og udbød: »Var dig for at rive Knopperne itu, for at Du ikke skal blive koparret.« Næste Morgen var Sygdommen kommen til Udbrud, og den fungerende Vægter tilkaldte nu Elev af yngste Kl., Chr. Mattesen, der tidligere havde haft Kopper. Denne konstaterede, at Sygdommen virkelig var Kopper. Melding herom afgik til Forstanderen, der strax beordrede Patienten anbragt paa Sygestuen og derefter tilkaldte Lægen, Dr. Busch. Forhandlingerne mellem Forstanderen og Lægen førte til, at Patienten blev flyttet fra Sygestuen til et tomt Tagværelse over Sovesalen i den nye Bygning, hvor han skulde tilses og passes af Portneren, den gamle grundskikkelige

»Pitus«. Da man udfrittede denne om, hvilke Forholdsregler, der var truffet for at hindre Sygdommens videre Udbredelse, svarede han skælvende af Skræk: »Ak, mine Goder! skrækelige Tider, vi lever il« Han fortalte saa videre, at Doktoren frygtede for, at Sygdommen vilde gribe videre om sig, og derfor havde givet Ordre til at være forberedt paa at rydde Gymnastiksalen. for om muligt at kunne benytte denne som Lazaret. Imidlertid havde Mattesen aflagt Besøg hos Patienten. Efter hans Skøn havde denne det saa nogenlunde, men savnede fornødent Tilsyn og Pleie, idet Pitus, hvem dette paahvilede, var ræd for at paa- drage sig Sygdommen ved Smitte, og derfor indskrænkede Pleien til at bære Spise og Drikke op paa Værelset, samt »tænde op« i Kakkellovnen, medens Patienten derefter selv maatte fore- tage den videre Indfyring med Brænde, der var henlagt inden- for Døren. Patientens Klassefæller harmedes ved at erfare hvilken Behandling den Syge fik ved i den strenge Vinterkulde at være henlagt hiælpeløs og saa godt som uden Tilsyn paa et øde Tagkammer. Strax indvarsledes Klassen til en Generalfor- samling, hvor det vedtoges at sende en Deputation med Duksen, Fr. Mygind, som Ordfører, der høfligst henstillede, at Patienten maatte blive indlagt paa et Sygehus, hvorved vilde opnaas, at han kunde faa en forsvarlig Pleje, og at Epidemien hindredes i at faa videre Udbredelse. Deputationen blev imidlertid kort og godt afvist af Forstanderen, der erklærede, at han nok selv som Forstander skulde vide at varetage Stiftelsens og Elevernes Tarv. Henvendelsen til Forstanderen havde vakt almindelig Op- mærksomhed, alle 3 Klasser troppede da ogsaa strax op paa Spisestuen, hvor Efterretningen om Forstanderens Afvisning vakte almindelig Harme, og et overveiende Flertal af de Til- stedeværende tiltraadte nu strax 2. Klasses Fordring om, at Patienten skulde flyttes fra Seminariet og at der skulde ydes ham en forsvarlig Kur og Pleje. Blev denne Fordring ikke efter- kommet, vilde alle forlade Seminariet. Der indvarsledes der- næst ved dertil udvalgte Udraabere til »Stor Generalforsam- ling!« Baade Forstanderen og Lærerne blev indbudt til at del- tage i den, og to af de klogeste og forhandlingsdygtigste Elever blev sendt til Ballerup for at gøre Læge Busch bekendt med

Elevernes Fordring. Man maa sige, at Jensen ikke optraadte klogt ved denne Lejlighed og til at begynde med udeblev han endog fra Generalforsamlingen, mens alle Lærerne gav Møde.

Forhandlingerne var saare livlige, og der blev rettet voldsomme Angreb paa Borgens hygieiniske Forhold og paa Lægen, hvis Optræden man karakteriserede som Udtryk for Ligegyldighed og Sløseri. Blandt Lærerne tog Carl Mortensen strax derpaa Ordet, han søgte at gyde Olie paa de oprørte Bølger, og han raadede meget indtrængende Eleverne til at vente med at tage en afgørende Beslutning, da Sagen jo naturligvis endnu kunde ordnes til almindelig Tilfredshed. Baade Lægen og Forstanderen vilde naturligvis træffe de fornødne Sikkerhedsforanstaltninger mente han. Hans Kollega, Hans Mortensen, derimod, erklærede kort og godt, at havde han været Elev paa Seminariet, vilde han strax have reist sin Vei. Den næste Lærer, der talte, var Dahlerup. Han misbilligede meget Forstanderens Holdning, men ansaa det for muligt, at Forstanderen vilde bøie sig, naar Eleverne paany henvendte sig til ham. Herimod gjorde Eleverne gældende, at efter den Erfaring, de havde gjort ved den Modtagelse, de allerede havde faaet, maatte man anse enhver Forhandling for ørkesløs. Herpaa svarede Dahlerup, at saa vilde *han* forhandle med Forstanderen, og derpaa forlod Lærerne Generalforsamlingen.

Derefter vedtog Eleverne, at de næste Morgen Klokken 8 vilde rejse bort allesammen. Kun Chr. Mattesen, der ansaa sig for uimodtagelig for Smitte, undlod at stemme. Kort efter, at Afstemningen var forbi, kom de To, der havde været sendt til Læge Busch, tilbage fra Ballerup, og de meddelte, at Lægen havde erklæret, at der var truffet de fornødne Foranstaltninger, og at han iøvrigt ikke kunde udtale sig nærmere. Imens de aflagde dette Referat, kom Dahlerup tilbage fra Forstanderen, og hvad han fortalte, forøgede kun Larmen, thi han meddelte, at Forstanderen havde været aldeles uimodtagelig for Fornuftgrunde og ganske afvist al Forhandling. Derfor vilde nu Dahlerup slutte sig til H. Mortensen og tilraade Eleverne at rejse bort.

Derpaa opløstes den overordentlig livlige Generalforsamling, og Alle fik travlt med at hyre Reisevogne til Afreisen

næste Morgen, hvorpaa man gik i Lag med at pakke alle Greier sammen. Duxen i 2den Klasse gjorde nu et nyt Forsøg paa at faa Forstanderen i Tale, men han fandt Døren lukket, — alle Forsøg paa, at faa Nogen til at aabne den, var forgæves. Nu var Klokken omtrent 11, den bevægede Dag var endt, Eleverne gik i Seng, og Borgen henlaa stille og rolig, som den plejede det.

Da Portneren, Anders Olsen, den følgende Morgen havde »ringet op« og havde tændt Lamperne i Sovesalen og andre Steder, blev der usædvanlig hurtigt Liv og Røre overalt, og da den fungerende Opsynsmand gjorde sin 2den Ronde, fandt han kun en ganske enkelt, særlig søvning Sjæl i Fjerene. Det var faldet i Joakim Larsens (den senere frederiksbergske Skoledirektørs) Lod at give Forstanderen Meddelelse om, at Eleverne nu forlod Borgen og agtede at blive borte i tre Uger. Forstanderen blev aldeles bestyrtet, da Larsen, en af Seminariets allerflinkeste Elever, afgav sin Melding, og han udbrød: »Vil De, Larsen, da ogsaa reise?« Hertil svarede Larsen: »Ja, Hr. Etatsraad, vi reiser *Alle!*« »Maa jeg dog,« svarede Etatsraaden, »endnu bede Dem anmode Eleverne om at møde paa den store Læsestue Klokken halvtotte.« Dette lovede Larsen, og virkelig mødte Eleverne.

Forstanderen holdt saa en lang Tale til dem og fortalte om hans og Lægens Forsøg paa at gardere dem imod Smitte, om deres egen store Ubesindighed, om det urimelige i at betegne Lægens og hans Adfærd som Ligegyldighed og Sløseri, han viste dem, hvorledes Elever af alle Aargange havde den taabelige Mode at betegne Lægerne — ogsaa Buschs Formand — som udueelige og forsømmelige o. s. v. Til Slutning erklærede han, at han vilde vise Eleverne den store Naade at give dem fri for de to første Undervisningstimer, da han kunde tænke sig, at de ikke havde faaet Tid til at forberede sig godt til Dagens Gerning, og dermed haabede han at have dæmpet Oprøret. Han havde imidlertid talt for døve Øren, og næppe var han kommen tilbage til sin Lejlighed, før han fra Vinduet blev Vidne til Elevernes Flugt. I større eller mindre Flokke kom de dragende. Nogle var tilfods, Andre besteg de ankomne Vogne. Kun Koppepatienten og Chr. Mattesen blev tilbage. Med en saadan Elevbesætning var

der Intet at udrette, Mattesen fik derfor Lov til at reise hiem, og saa var altsaa den syge N. P. Christiansen for en Tid Semi-nariets eneste Elev.

De Forhandlinger, som Forstander og Læge nu førte med Direktionen og Ministeriet kender vi intet til. Om Forholdene paa Borgen under Koppeferien er at bemærke, at Patienten strax blev flyttet ned til en ubeboet Lejlighed i en Bygning tilhørende Mølleren. En Kone fra Omegnen blev leiet til at pleie og passe ham; han blev bispist fra Forstanderens eget Køkken »og levede høit«, som han senere udtrykte sig, og Lægen tilsaa ham daglig. Og endelig blev de Lokaler, hvori Eleverne særlig bevægede sig, grundigt rengjorte. — Under Koppeferien var Eleverne som spredt for alle Vinde. De fleste var reist til deres Hjemstavn med det gode Forsæt der at tage alvorlig fat paa Repetition til den forestaaende Examen; men det gik her for Manges Vedkommende som det saa ofte gaar med de gode Forsætter — de blev ikke omsat i Handling. — Treugersdagen efter Bortreisen stævnedes Eleverne atter tilbage til Borgen, og den følgende Morgen holdt saa Forstanderen en meget spagfærdig Straffeprediken, hvori han bebreidede Eleverne deres ubesindige Adfærd, der i høj Grad havde vakt Direktionens og Ministeriets Misbilligelse. Iøvrigt var Talen holdt i en forsonlig Tone, og man forstod, at Fatter nu ønskede Fred og Ro paa Borgen, Eleverne ønskede det samme, og derved blev saa atter oprettet det gode Forhold mellem Jensen og Eleverne.

En saa uhørt Begivenhed som den, at Undervisningen maatte standse for et Tidsrum af tre Uger, og oven i Købet, at Standsningen havde sin Aarsag i, at Eleverne havde gjort Oprør og var flygtede bort, maatte selvfølgelig af Forstanderen blive indberettet til Myndighederne, og naar han holdt en Formanings-tale til de hjemvendte Rebeller, var det ikke udelukkende af egen Drift. Han havde nemlig ogsaa faaet Paalæg om at træffe de Straffeforanstaltninger, som det var muligt at træffe. Dette ser man af Direktionsskrivelsen af 21de Januar 1865, der lyder saaledes:

I Anledning af Hr. Etatsraadens behagelige Skrivelse af 14de denne Maaned, hvori indberettes, at en enkelt Elev paa Jon-

strup Seminarium har haft Koppesygdom, og at dette har bevirket, at de øvrige Elever uden Tilladelse har forladt Seminariet, skal man til behagelig Efterretning tjenstlig melde at ligesom man bifalder de af Dem tagne forebyggende Forholdsregler med Hensyn til den ommeldte Sag, saaledes maa man højlig beklage den af Eleverne udviste, og for deres tilkommende Stilling som Skolelærere saa lidet værdige — paa een Gang modløse, og om en i høj Grad af Mangel paa Subordination vidnende Adfærd.

Man skal derfor tjenstlig anmode Dem om, ved Elevernes Tilbagekomst indtrængende at foreholde dem det forkastelige i deres Forhold og paa det alvorligste advare dem mod Gentagelse med Tilføiende, at hvis Sligt atter finder Sted, vil de Elever, der nu har Understøttelse, miste denne, og de øvrige i sin Tid ingen kunne vente, hvorhos Hr. Etatsraaden ligeledes anmodes om i betimelig Tid at indkomme med Forslag til indtræffende Feriers Forkortning, eller til at disse helt bortfalder.

I Henhold til denne Skrivelse foreslog Direktionen i Skrivelse af 14de Februar 1865, at følgende Fridage skulde bortfalde i Aarets Løb: Fastelavnsmandag, Tredie Paaskedag, Tredie Pintsedag samt tre af de sædvanlige Fridage før Aarsexamen og Afgangsexamen.

Iøvrig gav Begivenheden Anledning til, at Sygeværelsets Forhold og Alt, hvad der kunde tænkes at staa i Forbindelse med et nyt Epidemiuudbrud blev — i hvert Fald for en Tid — forbedrede. Den 28de Januar 1865 forlangte Direktionen Forstanderens og Læge Buschs Erklæring om Størrelsen og Beliggenheden af Sygeværelset, om Sygerekvisitternes Art og Antal samt Oplysning om, hvorvidt »der ikke i Nærheden af Seminariet findes et ældre Fruentimmer, som mod en passende Betaling kan overtage Sygepleien,« thi, skrives der: »det Tilfælde, som nylig er indtruffet, gør det nødvendigt, at man ordner det Fornødne for at undgaa noget lignende i Fremtiden, og at man, selv om ingen Epidemi udbryder, kan skaffe syge Elever en forsvarlig Pleie.«

Der maatte naturligvis paa Seminariet være, hvad man andre Steder kalder en Skolebetjent eller en Pedel. Paa Blaa-

gaard kaldtes han Portner, fordi han foruden Betjent virkelig var Portner, og denne Betegnelse beholdt han ogsaa efter, at Seminariet var flyttet ud til Jonstrup, hvor den jo forresten aldeles ikke passede, da der ikke er nogen Port nogen Steder. Den første Jonstrupportner fra Jensens Tid, Hans Poulsen, var en gammel Brumbasse, som overfor Eleverne optraadte med en paataget Værdighed og Overlegenhed, og dette skal være Grunden til, at de kaldte ham Paven. Af en eller anden Grund ændredes dette Navn senere til Puvius, men dette Navn fortrængte dog aldrig det gamle Pavenavn.

I Jensens Tid afløstes Hans Poulsen af Anders Olsen, der havde været Kromand i Lilleværlose. Han var en meget mærkelig Mand. Først og fremmest maa det siges, at han til det Yderste, trods en vel stor Kærlighed til de vaade Varer, var samvittighedsfuld, punktlig, paapasselig og nøiagtig, han var derhos en Tusindkunstner, der kunde Lidt af Hvert, saa at han i mange Tilfælde fuldtud erstattede en Haandværker, naar det gjaldt en Reparation af en Dør, en Laas, et Vindue o. s. v. Ogsaa Ærinder, f. Ex. til Ballerup, besørgede han med stor Samvittighedsfuldhed og man vil efter alt dette let forstaa, at han var høit skattet baade af Elever og Lærere. Han optraadte med stor Venlighed og Høflighed, og derfor gav Eleverne ham Navnet Pius, hvilket smukke Navn (den Fromme, den Milde) senere ganske meningsløst ved et eller andet Ordspil blev ændret til Pitus, en Form, der hurtigt blev eneraadende blandt Eleverne. Lærerne anvendte altid Portnernavnet. Pitus var en stor Original, og han yndede at bruge Fremmedord ved alle mulige Leiligheder, men da de i Reglen anvendtes i forbløfende fejlagtige Betydninger, blev det almindeligt at holde ham for Nar ved at lære ham at bruge helt forkerte Ord.

Af tredie Klasse, ældste Klasse, som den sædvanligvis kaldtes, blev der hvert Aar udvalgt fire af »de agtværdigste og paalideligste Elever«, der skulde fungere som Opsynsmænd. Hver af disse »Bedsteborgere« havde sine særegne Hverv. En var Lysemester, en Anden Postmester, og de to Andre var Vaskemestre, men forresten havde de alle Fire ogsaa andre Hverv end dem, der havde givet deres Stilling Navn.

Lysemesteren førte Tilsyn med Tællelysbeholdningen og førte nøiagtigt Regnskab over den. Han omdelte Lys til hver Klasses Elever og leverede til Portneren alle de Lys, der skulde anvendes til Trapper og Gange og i Sovesalen. Denne Del af hans Embedsforretning bortfaldt dog 1859, thi i det Aar fik Seminariet Petroleumslamper.

Portneren havde Nøglen til Seminariets Postkasse, der hang paa Spisestuen og til den store Læder-Posttaske, i hvilken Borgens Postsager blev befordrede fra og til Lyngby (senere Kroen i Ballerup). To Gange ugentlig var det Portneren, der bar Posten frem og tilbage, og to — senere fire — Gange om Ugen Eleverne. Denne Opsynsmand førte Bog over ind- og udgaaede Breve, Aviser og Pakker baade for Elevernes og Familiernes Vedkommende.

Vaskemestrene skulde een Gang om Maaneden modtage alt Vasketøj og bogføre det, for at det, naar det paa Økonomens Foranstaltning var bleven vasket og tørret, igen kunde komme de rette Elever i Hænde.

Skiftevis — de havde hver en Uge ad Gangen — optegnede Opsynsmændene i en »Meldingsbog« Navnene paa de Elever, hvis Tur det var at undervise Børnene i Øvelsesskolen og paa dem, der — ligeledes efter Tur, havde Kirketjeneste, det vil sige skulde udføre Degneforretningerne i Maaløv eller Kirkeværløse Kirke. Desuden skulde de føre Bog over de Syge, over de Fraværende og dem, der foretog sig en eller anden Uorden eller paa anden Maade gjorde sig bemærkede. Meldingsbogen blev hver Morgen fremvist for Forstanderen, og han traf saa sine Forholdsregler, hvis han fandt, at der var Anledning til at skride ind.

Det var indrettet saaledes, at naar en Klasse skulde begynde sin Undervisningstime, skulde en Elev hente vedkommende Lærer, naar alt var i Orden til at modtage ham. Det var ordentligvis Duxen eller en af Opsynsmændene, der hentede Læreren enten til Time eller, hver Morgen Klokkeren 8, til den for alle Elever fælles Morgenandagt. Endelig var det en Opsynsmand, der havde den Pligt hver Aften at gaa hele Seminariet igennem og raabe: »I Sengl!« Eleverne havde da uvægerligt at

lystre. Udraaberen blev kaldt *Vægter*, og Vægternavnet gik siden over til at gælde samtlige Opsynsmænd. Det var et stort Tillids-hverv at være Opsynsmand, og i mange Aar fik de Paagældende paa deres Dimissionsattest en hædrende Paategning saalydende: »Har været Opsynsmand«.

Lærerforsamlingen dannede et Lærerraad, og dette kunde Forstanderen sammenkalde naarsomhelst. Paa »Lærermødet« drøftede han da loyalt alle Sager med Lærerne, og det var denne Forsamling, der udpegede et vist Antal Elever, mellem hvilke en Elevforsamling havde Ret til at vælge Opsynsmændene.

I den ældste Tid kunde Eleverne godt møde i Slobrok og i Tøfler eller paa anden Maade i ikke præsentabel Paaklædning til Undervisningstimerne, og de kunde udenfor Undervisningstiden færdes overalt i Træsko, i Skjortærmer o. s. v., men efter Jensens Initiativ blev der af Lærerforsamlingen udstedt en streng Bestemmelse om, at man altid og overalt skulde være fuldtud præsentabelt paaklædt, som Lærerne selv jo altid var det. Forstanderen havde iøvrigt de søgne Dage den tarveligste Paaklædning, idet han i Klasselokalerne var iført en graa, langskødet Kjortel, der af Eleverne betegnedes som en Mellemting mellem en Slobrok og en Frakke. Hver Søndag derimod var han fin nok. Da vandrede han til en af Omegnens Kirker, og da var han altid iført en smuk, sort Klædesfrakke. Ved større Højtideligheder som f. Ex. ved Dimissionsfesten, var han næsten ukendelig, naar han i Spidsen for de ved den Lejlighed ankomne højtstaaende Herrer kom ind og besteg Kathederet, iført højkravet Livkjole med høje Flipper og stift Halsbind og med Ridderkorset paa Kjoleopslaget, og det var saamænd tydeligt, at han, den jævne Mand, følte sig trykket i denne stive, uvante Paaklædning. Han befandt sig altid bedst i den daglige Paaklædning og den daglige Gerning, og det var ganske øiensynligt at han ikke følte sig helt hjemme mellem de høifornemme Herrer; men naturligvis kunde han ikke andet end glæde sig, naar han altid ved Dimissionsfesterne hørte Foresattes eller Kyndiges Udtalelser om, at Seminariet stedse indtog en meget fremskudt Stilling og gjorde det paa Grund af *hans* Ledelse.

Den 15de Marts 1841 feirede Seminariet sit Halvtredsindstyveaars-Jubilæum. Under Saxtorph og Wegener havde Cancelliet stadig udvist et ganske utilbørligt Kniberi, naar det gjaldt om Penge til Seminariets Drift og ikke mindst, naar det drejede sig om Bygningernes Vedligeholdelse og Inventarets Fornyelse. Derfor var Alt baade ude og inde præget af Forfald og Uhygge, og vittige Hoveder titulerede Jonstrup Røverborgen, men til Halvtredsaaarsjubilæet var Alt blevet pudset op. Baade Mure og Vægge var blevne grundigt reparerede, og Inventaret var fornyet paa mange Steder, saa at en stor Del af det, der var Arv fra Blaagaard og Brøndbyvester, var bleven udrangeret, og da Festdagen oprandt, den 15de Marts, laa Borgen ganske forynget. Ingen var særlig indbudt, men Forstanderen havde i Aviserne udstedt en almindelig Indbydelse til alle Skolelærere og Geistlige saavel som til andre Venner af Seminariet. Der indfandt sig saa en talrig Mængde: Seminariets Direktion, de nærmest omboende Geistlige (dog ingen fra Hovedstaden), men især Skolelærere, nogle endog fra Sjællands fjerneste Egne. — Den egentlige Fest foregik i Seminariets store Læsesal, der var festlig smykket; blandt andet var Frederik VI's og Christian VIII's Navnetræk, smukt oplyste, anbragt paa en mørk med Grønt beklædt Bagvæg. Festen begyndte Klokken 12 med første Afdeling af en Kantate med Text af Forstanderen og Musik af Professor R. Bay, udført af Eleverne. Festtalerne blev holdt af Biskop Mynster og Forstanderen. Høitideligheden sluttede med sidste Del af Kantaten. Synlig rørte forlod Tilhørerne Salen og spredte sig i forskellige Værelser for at indtage Forfriskninger. Enkelte forlod nu Seminariet, men de fleste Lærere blev tilbage og tilbragte Tiden med munter Samtale. Saa kaldte Musikken til Ballet. Ældre og andre Ikke-Deltagere søgte til tilstødende Værelser, hvor de tilbragte Tiden med Fornyelsen af gamle Bekendtskaber o. s. v. Det var en stor og betydningsfuld Lærerforsamling, oplivet og krydret ved broderlig Enighed og fælles Munterhed. Seminariets Forstander og Lærerne blandede sig mellem Mængden, og deres elskelige Personligheder bidrog ikke lidt til at forhøje Festligheden.

Kantaten (af J. Jensen):*Før Talen:*

Prise vi Herren, som Tiderne bygger,
 Folkene freder i Kærligheds Skygger,
 Aanderne lædsker af Visdommens Væld!
 Seklerne fødtes og veksled' og runde,
 Slægter og Værker de bleve og svunde:
 Evig er Herren, som kroner vort Held.

Fædre, som planted' os Kundskabens Have,
 Slumre alt længe i hædrede Grave:

Væxten skød Rødder i Hjerternes Ly,
 Kvægede Aander med Aandernes Frugter,
 Vakte et Liv, som til Livet optugter!

Voxte med Tiderne stille og bly.

Med Ynglings Lue smelted' Fred'riks Fyrstesjæl

De haarde Lænkers Jern, som tvunge Bondens Arme
 Til ufrit Slid for Muldets Drot; — den gustne Træl,
 Hvis Sjæl var dorsk og mørk og Hjertet uden Varme.

Og Aandens Lænker brast, da Kundskabs gyldne Sol
 Skød klare, milde Straaler ind i Bondens Hytte.

Den frie Mand i Lysets Spor til Fyrstens Stol

Tren frem med Aandens Tak, med Friheds skønne Bytte.

Ved Kongens By der stod en Gaard med blaa og gyldne Sale;
 Der rejser Fred'riks milde Vaar en Stol, hvor simpel Tale
 Ved Troens Kraft og Kristi Ild skal danne Ungersvenden snild
 Til Barnets Ven og Lærer.

Og mangan Svend, til ærlig Færd beredt i denne Skole,
 Svang kraftig Aandens blanke Sværd. — Dog Mænd i Vaaben-
 kjole

Slog Lejr i Kundskabs Sønners Hjem! — Da bygged' Kongens
 Visdom dem

Nyt Hjem ved Sø og Skove.

Her hørte vi saa mangt et Ord om Aandens Tarv og Længsel,
 Om Slægters Færd paa viden Jord, om Livets Kaar og Trængsel.
 Den blanke Sø og Skovens Lyst gød Glædens Flamme i vort Bryst,
 Og Pris til Lysets Fader.

Ja priser Herren, alle Mand! gaar ham med Sang imøde!
 Han signer os, vort Folk og Land med Fred og Aandens Grøde.
 O Gud! Du er miskundelig: alt Livets Lys gaar ud fra Dig
 Gid vi det aldrig glemme!

Efter Talen:

Halvseklet randt; Lyset som tændtes herinde
 Skuedes grant glimte bag Bjergenes Tinde
 Hist udi Nord tættest befrugted' dets Straaler
 Fædrenejord, Livet, selv Tanken ej maaler.

Fred med dit Støv, du ædle Drot,
 Hvis Hjerte slog for Bondens Lykke!
 Hil Konge, Dig, hvis Fyrsteslot
 Har Dyd og Ret til Hæderssmykke!
 Ja hver, som bygte paa det Hus,
 Der gav vor Ungdom Ly og Lære:
 Lad Marmorstøtter vorde Grus,
 Hans Navn vil gro med Gud og Ære.

Og alle I, som died denne Moder, og skøde yppig Vækst ved
 hendes Bryst;
 Og god i Barnesjælen Aandens Goder: Modtag vor Hilsen, I jer
 Moders Lyst!

Vi yngre Brødre, i vort Hjerte brænde en Lue kraftig ren som
 Himlens Glans
 For Aandens Liv! — Os Himlen Styrke sende, at vi ved Daad
 maa vinde Dydens Krans.

O Gud! Du smiler fra det Høje til Vinter, Sommer, Høst og Vaar;
 Og Tid fremskrider for Dit Øje i Rad af Timer, Seklers Aar.
 Kun, Fader, Du omskiftes ej. Lad Sandheds Lys i Sjælen brænde
 Og Lyset hellig Iver tænde, at vi maa vandre Lysets Vei.

Alfader, Stærke, Milde, Store, for Alles Røgt unævnelig!
 Dig prise Sangens Jubelkore, og Stummes Andagt prise Dig
 Vi knæle for Dit Aasyn ned: For svundne Dage ske Dig Ære!
 Lad de, som komme, Slægter lære, at Du er Lys og Kærlighed.

Aftenens officielle Talere var først Forstanderen, der talte for Kongen, for Fædrelandet, for Stiftelsen og for Direktionen samt for de nu dimitterede Elever, — dernæst Elev Chr. Larsen, der talte for Lærerne, Seminarielærer Christensen, der talte for Eleverne, Seminarielærer Rasmus Andersen, der talte for Professor Rudolf Bay og endelig Elev Erik Bøgh for Damerne.

De om Aftenen udbragte Skaaler blev hver især indledet med et Vers og en lille Tale. Verset for Direktionen var forfattet af Forstanderen, de øvrige Vers var forfattede af Seminaristerne E. Bøgh og Rudmose. Dog var i Verset for Fædrelandet Ordene »Frimods Varme« indsat af Forstanderen istedetfor de oprindelige »Friheds Varme«.

Skaalerne udbragtes som følger:

For Kongen:

Mel.: Kong Christian.

Du Dannerfolkets Fyrste bold, Kong Christian!
 Du vorde os som Danmarks Skjold,
 Et Værn mod Mørke, Splid og Vold,
 Og bringe atter Frodes Old — Dit elskte Land!
 Gud sende Styrke, Lys og Fred og Held til gamle Danmark ned
 Ved Christian.

Derefter Tale af Forstanderen.

For Fædrelandet:

Mel.: Kong Christian.

Du Nordens gamle, lille Land, vort Fædreland!
 Som Fædre før, den danske Mand
 Endnu, uagtet Tidens Tand
 Dig hædrer, ei ved Skaal og Brand, men — Daad og Aand
 Hos ædelt Sind og Kraft i Arm boer Frimods Varme i hans Barm
 For Fædreland.

Derefter Tale af Forstanderen.

For Stiftelsen:

Mel.: Brødre, hvorfor flyde.

Stiftelse! Din Hæder hver blandt os attraaer;
 Aands og Hjærtets Glæder skænker Du vor Vaar
 Hvad som Mænd vi fremme, selv vor Oldingsfærd,
 Skal med sanddru Stemme vidne om Dit Værd.
 O kære Sted, nyd Himlens Held! O kære Sted, nyd Himlens Held!
 Nyd Himlens Held!

Derefter Tale af Forstanderen.

For Direktionen:

Mel.: Dannevang ved grønne Bred.

Vidskabs Venner Lysets Præst Aandens Offer bringe:
 Hjertets Guld paa Lysets Fest, Tak paa Tankens Vinge.
 Visdom førte os ved Raad, Kærlighed gav Glæde:
 Vise Fædres Jubeldaad Hjertetonen kvæde.

Derefter Tale af Forstanderen.

For Lærerne:

Mel.: Hvor Bølgen larmer højt mod Sø.

Den Tak, o Lærere modtag, som Kærligheden byder!
 Uhyklet her i Glædens Lag vort Hjertes Stemme lyder.
 Med Fryd De længe virke her! saa ønske vi, saa ønsker hver,
 Som De mod Maalet førte.

Tale af Seminarist Larsen.

For de dimitterede Seminarister:

Mel.: Her muntert Glam blot år.

Endnu en fyldt Pokal vi glade tømme skal:
 Den vies dem, som for os frem drog mod vort Maal!
 Ja Held, Held hver en Lysets Ven! han naa til Maalet hen,
 Til Broders Dyd og Lys og Fryd.

Tale af Forstanderen.

For Seminaristerne:

Mel.: Frugtbare Marker og skovgroede Sletter.

Enige Brødre det ville vi være, bundne ved Venskabs og Broder-
sks Baand.

Een er vor Konge og een er vor Ære, derpaa vi give hverandre
vor Haand.

Ære sin Øvrighed, elske sin Lige, trofast mod Land og mod
Konge og Møl

Saa tænke Alle, og før vi skal svige, før skal vi dø.

Tale af Lærer Christensen.

For Professor Bay:

Mel.: Vift stolt.

Til Dig, hvis Harpetoner i Ørkenlandet klang,

Hvis Sang en Hæderstrone har i Dannevang,

Til Dig vor Hylding lyde, til Dig vor ædle Gæst!

Som skønt har vidst at pryde vor simple Mindefest.

Lærer Andersen udbragte et »Leve Hr. Professor Bay!«

For Damerne:

Mel.: Der er et Land.

I fjerne Old, da Danmarks Møer droge

Med Sværd og Skjold til Hildurs vilde Leg,

Da seirede de stedse, naar de sloge. — Men da den barske
Heltealder veg

De kolde Vaaben kastede de Feire; nu kæmpe de med Blikke,
ej med Staal

Og derfor, Venner! før de os besejre, vi villig hylde dem ved
denne Skaal.

Seminarist E. Bøgh: Ja, ved denne Skaal bringer vi Damerne vor Hylding! Kun ved frivillig Underkastelse for den Magt, som ingen Mand har mægtet at trodse, kunne vi afværge en Kamp hvori vi selv seirende vilde tabe. — Damernes Skaal.

Udenfor de officielle Taler udbragte *Fr. Frolund* en Skaal for en tilfredsstillende Ordning af Skolelærernes økonomiske Forhold.

Det var i Anledning af denne Fest, at Forstanderen blev udnævnt til Professor. Ogsaa paa anden Maade markeredes denne Fest, idet Forstanderen havde sørget for, at hans første Skrift om Jonstrups Historie forelaa færdigt til Jubilæumsdagen. Til Festen var der bevilget 200 Rigsdaler. Heraf medgik til Programmer og Sange 104 Rigsdaler 72 Skilling, og da Salget af Festskriftet kun indbragte 50 Rigsdaler, led Forstanderen, der havde haft meget store Udgifter til Beværtning med mere, et betydeligt Tab, hvorfor der efterbevilgedes 150 Rigsdaler.

Blandt de store Festligheder, der feiredes paa Jonstrup i Jensens Tid, skal man ogsaa mindes dem, der drejede sig om hans egen Person. Den 16. August 1851 var der henrundet 25 Aar, siden han blev Lærer ved Seminariet. I den Anledning havde der dannet sig en Komité, der bestod af Seminariets Lærere og nogle ældre og yngre Dimittender, og denne Komité indsamlede saa meget til en Hædersgave, at den kunde lade udføre som Oliemaleri et Portræt af Jubilaren. Det var den senere saa vel kendte A. Dorph, der malede Billedet. Ved næste Aars Dimissionsexamen fejrede man derpaa Jubilæet ved en Højtidelighed, der foregik den 25. Juni før Examinationen tog sin Begyndelse. Seminariets Direktion var kommen tilstede, og naturligvis var Censorerne, Lærerne og Eleverne alle samlede. Ogsaa mange tidligere Elever havde indfundet sig, og den største Læsestue var forvandlet til en Festsal, i hvilken Maleriet hang over Kathederet, omkranset af friskt Egeløv.

Provst Boisen holdt Festtalen og Forstanderen takkede i en velformet Tale. Man afsang ved denne Lejlighed en Kantate, som Brasch havde forfattet og Carl Mortensen sat Melodi til.

Da Professor Jensen holdt Femogtyveaars-Jubilæum som Forstander, viste hans Overordnede ham en ny Anerkendelse, idet han blev udnævnt til Etatsraad. Som saa ofte forhen hædrede forhenværende og daværende Elever ham ved en festlig Sammenkomst, og det var Wiggers, der tolkede Elevernes Tak og derefter overrakte ham en Gave, en Sølv-Bordopsats.

Jens Jensen.

Født i Sørslev ved Holbæk den 20. September 1796. Elev paa Jonstrup Seminarium 1814. Dimitteret derfra 1817. Huslærer indtil 1820. Theologisk Candidat 1826. Samme Aar Lærer paa Jonstrup og 1838 Forstander der. 1841 Professor. 1864 Etatsraad. Afsked 1869. Død paa Frederiksberg 16. November 1875. Billedet er fremstillet efter et Lithografi, der 1852 blev udført hos J. W. Tegner & Kittendorff efter Dorphs i 1851 udførte Maleri.

Samtlige Festdeltagere blev derefter af Forstanderen indbudt til et Festmaaltid, og her skildrede Etatsraaden dem i en stor Tale sit Livs Eventyr lige fra den Dag, da han som fattig Vogterdreng gik i Særslev og til han blev Elev paa Seminariet, og saa dets Forstander og nu stod her i denne Elev- og Venneforsamling. Festen sluttede med et improviseret Bal. Blandt de Sange, der i Dagens Anledning var afsungne, var der to af Carl Hansen (dengang i Maaløv, senere i Stenløse). Da de er typiske for de fleste Elevers Syn paa Forstanderen, aftrykkes der her.

I.

Fra Jonstrups Sønner fjern og nær
vi bringer dig, vor Lærer kær,
en Hilsen paa din Højtidsdag
i varme Hjerters Slag.

En Tak for ærlig, trofast Id
og daadrig Færd i svundne Tid,
en Hæderskrans, paa Minder rig,
vi venligt rækker dig.

Vor Hylding er ej tomme Ord,
men hvad der dybt i Hjertet bor,
ja Tolk for trofast Kærlighed,
som altid bliver ved.

Med Jubel Kransen bringes her.
Vi siger frit: Du er den værd!
Den vidne lad, at paa vor Vej
vi dig forglemte ej.

II.

Her paa den kære, gamle Gaard,
hvor hædret du som Olding staar
og skuer glad tilbage,
gik ogsaa du engang som vi,
mens Sagas Skrift du gransked i,
alt i de unge Dage.

Men Aanden stilled større Krav,
du greb paany din Vandringstav,
en Stund herfra at drage.
Dog, Fuglen lig, der paa sin Vej
sit gamle Træ forglemte ej,
saa kom og du tilbage.

Den gamle Borg var dig saa kær,
du fandt det godt at bygge her
i Skovens dunkle Skygge.
I To ej kunde skilles ad, —
du vied Kraft og Evne glad
til Jonstrups Held og Lykke.

I Kærlighed og uforsagt
nu Haanden blev paa Ploven lagt,
du saa dig ej tilbage.
Din Gerning blev dit Et og Alt,
og Byrden aldrig tung dig faldt,
selv i de onde Dage.

Og hvad du saaede, spired smukt,
det bar sin rige, ædle Frugt
for Gamle og for Unge;
og Sønnerne saa freidigt gik
i Livet ud med aabent Blik
og Aandens Ord paa Tunge.

Ja det skal siges til din Pris,
du var en Leder god og viis,
en Skolens Ven tillige!
Saa glad dig Børneflokken saa,
saa smukt du vidned for de Smaa
om Vejen til Guds Rige.

Det stunder til din Aften snart,
men Blikket end er sundt og klart
og Kraft og Evne unge;
og Kærligheden rusted ej, —
end gaar du glad din gamle Vej,
ej Skridtene blev tunge.

Hil dig, du ædle Kæmpe bold!
Vort Jonstrups trygge Værn og Skjold
i mørke Uvejrstage!
Gud skænke dig end mange Aar!
Dit Navn, naar sent du fra os gaar,
skal hædret staa tilbage.

Carl Hansen var i det Hele alle sine Dage en Jonstrup-Sanger. Han elskede Jonstrup og Alt, hvad der stod i Forbindelse med dens Gerning og dens Personer, og han er en af dem, der ved festlige Sammenkomster ofte paa bedste Maade skrev en Festsang. Som Taler var han i mange Aar — alle andre fortrinlige Talere ikke at forglemme — den, der bedst forstod at anslaa Hjertets Strenge, født Lyriker og født Oratoriker, som han var, og man kan tilføie: født Komiker, der forstod at lade Komiken komme til sin Ret ved Siden af den dybe Alvor, der ogsaa laa i hans Natur. Forskellige andre Elever optraadte i Tidernes Løb som Lejlighedsdigtere, og undertiden levede et og andet af deres Digte flere Slægtled igennem paa Borgen. Dette var f. Ex. Tilfældet med den efter Jubilæet af Emanuel Henningsen skrevne Festdigt-Parodi, der begyndte saaledes:

Jeg har været til Middagsmad,
det var oppe hos Fatter,
der sad vi Allesammen paa Rad
og havde Somme til Latter.
Der sad Store, og der sad Smaa,
der sad Fatter med Flipper paa,
ja, jeg har været til Middagsmad
hos Fatter idag.

For et Seminarium er en Øvelsesskole selvfølgelig en ganske uundværlig Institution, og da man 1809 begyndte Livet paa Jonstrup, oprettede man da ogsaa strax en saadan Skole. Meningen var, at den skulde søges af Børnene fra Vangen og fra Bringe, og at den skulde kunne rumme 50 Børn. I Aaret 1824 blev »Indbyrdes Undervisning« indført ved Skolen. Indtil den Tid havde Seminarierne undervist efter de Bestemmelser, som Reglementet af 10de Februar 1818 bestemte. Cancelliplakaten af 19. Oktober 1824 var en Sorg for Mange, og da Jensen fik med den at gøre, gjorde han, hvad han kunde for at faa raadet Bod paa dens Skadelighed. Den havde afskaffet følgende Fag: Geometri, Verdenshistorie, Religionshistorie, Anthropologi, Landhusholdning og Læren om Verdensbygningen, og i Stedet for alt dette havde den sat »Indbyrdes Undervisning«, en Methode, som Jensen fandt meget mekanisk og aandløs, ja Cancelliplakaten havde endogsaa indført den Bestemmelse, at ingen Seminarist til sin Dimissionsexamen kunde faa en højere Hovedkarakter end den Specialkarakter, han havde faaet i Indbyrdes Undervisning. Fra Begyndelsen af saa det ganske vist ud til, at Jensen ikke skulde have med denne Methode at gøre i Børneskolen, thi samme Aar, han blev Lærer paa Jonstrup, blev Skolen nedlagt, og samtidig traf man den Ordning, at Seminaristerne skulde gaa til Maaløv Skole og hos den derværende Lærer faa al deres Uddannelse i »Praktisk Færdighed«, men 1836 genoprettedes Jonstrup-Skolen, fordi man i Længden havde fundet den trufne Ordning uheldig, og da Jensen 1838 var bleven Forstander, rykkede atter Børnenes Undervisning helt ind under hans Virksomhedsomraade. Det var 1836 bleven bestemt, at Skolen kun maatte have indtil 24 Børn, men Jensen mente, at en saa lille Haandfuld Børn ikke kunde afgive tilstrækkeligt Øvelsesmateriale til Seminaristerne. Ganske vist gik disse fremdeles til Maaløv, men hvad skulde denne Dobbelthed til: Skole paa Seminariet og dog den egentlige Læreruddannelse henlagt til Maaløv Skole! Dette fandt Jensen uholdbart, og han satte derfor efter en ihærdig Agitation paa højere Steder igennem, dels at Seminaristernes Besøg i Maaløv ophørte, og dels at Jonstrupskolen fik Lov til at optage alle Van-

gens og Bringes Børn, som den tidligere havde haft det, og at Børneantallet blev sat op til 40 som det Normale. Det var saa hans Haab, at den efterhaanden skulde voxé sig langt op over Tallet 50. Ved den Lejlighed lagde han forresten tydeligt for Dagen, som han ogsaa ellers havde faaet Anledning til at gøre det, at han fandt Seminariets Beliggenhed altfor afsides, og han beklagede meget, at Børneantallet ikke kunde blive saa stort, at en flerkasset Skole kunde blive oprettet. Kun en saadan kunde give Seminaristerne den bedste Støtte i deres Uddannelse i »Praktisk Færdighed«, mente han.

Som Forholdene nu var, delte han Skolen i to Klasser og lod hver have tre Skoledage om Ugen, saadan som det var Regelen overalt dengang paa Landet. To Seminarister tog Del i hver Klasses Undervisning, saa at fire Elever havde »Skole-tour« hver Uge. Kun i Skolens nederste Klasse anvendte man »Den indbyrdes Undervisning«s-Methode, som Jensen ikke yndede, men som han jo var forpligtet til at lære Eleverne.

Ved Thronskiftet 1839 lyszede det noget for Undervisningsforholdene, og en Plakat af 10. August 1841 skubbede endog Faget »Indbyrdes Undervisning« stærkt tilbage, saa at det fra at være dominerende, blev underordnet, og allerede derved havde man vundet Meget. Et andet stort Fremskridt haabede Jensen at kunne opnaa, og det lykkedes ham ogsaa delvist. Han androg nemlig den 31. August 1844 om, at det maatte blive ham tilladt at udvide Seminarieundervisningen, saa at man indrømmede baade Naturkundskab, Aritmetik, Geometri og Tysk og Tegning en forsvarlig Plads paa Timeplanen. Cancelliet svarede ham 10. Decbr. 1844 imødekommende, dog med to Bemærkninger som et Notabene: For det Første burde man fritage saadanne Elever, der ikke godt kunde overkomme Arbejdet, og for det Andet maatte saavel Forstander som Lærere uafsladeligt have for Øje, at det er Religionskundskab, Modersmaalundervisning, Skrivning og Regning samt Øvelse i at undervise, der er Hovedsagen ved Seminarieundervisningen. For Verdenshistorien kunde det ikke nytte at slaa et Slag, men hvad der ved denne Cancelliskrivelse var vundet, var ikke saa helt Lidt.

Dersom man tror, at det Røre, der i vore Dage mærkes overalt angaaende Spørgsmaalene om Seminarieundervisningen, er Noget, der særpræger vor urolige Tid, tager man fejl. Længe før Jensen blev Forstander, og tillige under hele hans Funktionstid drøftede man — mere eller mindre forstaaende — i Piecer og Blade baade Seminariernes Existenberettigelse, og Fagrækken, Undervisningsmaaden og Karaktergivningen, og en Bekendtgørelse af 9. Maj 1857 bragte atter store Ændringer ind over Seminarierne. Denne Gang var Ændringerne dog Forbedringer. Ifølge denne Bekendtgørelse kunde der fremtidigt paa Seminariet optages indtil 10 Realelever, det vil sige unge Mennesker, der ikke vilde være Lærere, men vilde have almindelige Kundskaber og tillige vilde undervises i Agerdyrkningskemi, Landmaaling og Tysk eller Engelsk. For at de kunde faa Tid til at beskæftige sig med disse Fag, skulde de være fri for et vist Antal af de andre. Bestemmelsen om, hvilke Fag de skulde fritages for, kunde de enes med Forstanderen om. Denne Realelevinstitution fik aldrig nogen virkelig Betydning. Paa Jonstrup har der vist ialt kun været en to til tre Realelever, og man følte ikke dette som noget Savn. Jensen havde ingen særlig Interesse for denne Realundervisning, Seminariets Lærere heller ikke, men hvad der opmuntrede ham en Del var, at Indbyrdes Undervisning blev trængt endnu stærkere tilbage end tilforn, idet man fremtidig kun forlangte »Kendskab til« Metoden, og et saadant Kendskab kan, siger han, være rimeligt nok, thi »Metoden bruges jo endnu adskillige Steder«. 1865 forsvandt endelig Læren om »Indbyrdes Undervisning« helt af Seminariets Læseplan. Derimod fandt han aldeles ikke den fra 1857 indførte, men forresten først fra 1861 praktiserede, Tvedeling af Examen rimelig. Det var i den første Tid Naturhistorie, Matematik, Geografi, Fysik og Historie, man afsluttede med 1ste Del af Examen, men paa Jonstrup vedblev man, fordi Jensen fandt, at denne Afslutning faldt for tidligt, længe at give nogen Undervisning navnlig i Naturfag ogsaa efter, at »Halvdimensionen« var tilendebragt.

Jensen beklagede sig ofte over, at man opadtil ikke tog tilbørligt Hensyn til de af ham fremsatte Forslag om Ændringer

og Forbedringer, men nogle gik man jo virkelig ind paa, og selv om man overhørte nogle andre af disse hans Forslag, satte man netop opadtil megen Pris paa ham, og det, han ved sine Forestillinger satte igennem, var meget vigtige og gavnlige Ting. Han interesserede sig meget baade for Bibliotheket og for at faa ordentlige naturvidenskabelige Samlinger knyttet til Seminariet. Bibliotheket var ved hans Tiltrædelse kummerligt. Fra Blaagaards Tid var der en lille Slump Bøger, andre var komne fra Trolleborg og fra Vesterborg, da disse Seminarier nedlagdes, et defekt Exemplar af Flora danica blev aldrig i Jensens Tid, trods hans Forestillinger derom, fuldstændiggjort, og de 448 Bind, han bevægede det Kongelige Bibliothek til at overdrage til Seminariet, viste sig at være dels defekte, dels paa anden Maade overmaade lidet værd. 1841 talte Bibliotheket 1200 Bind, men efterhaanden blev Samlingen betydeligt forøget.

Da de første Forsøg paa at danne en Fysiksamling blev gjort, fik Jensen Ubehageligheder, ja nærmest en Næse, thi man fandt slige Apparater ganske unødvendige. Han havde købt en Centrifugalmaskine, en Skrue uden Ende, Tridseværk og andre Apparater til Støtte for Undervisningen i den mekaniske Fysik, men uagtet han, som sagt, fik Ubehageligheder derfor, vedblev han ufortrødent at have Fysiksamlingen i venlig Erindring, og han tiltvang sig efterhaanden nogenlunde anstændige Bevillinger til den. Et godt Tillæg tilkom, da Drewsen paa Strandmøllen forærede Seminariet en Insektsamling, hvis enkelte Stykker var bestemt af ham selv, og da H. Mortensen, efter at have tiltraadt sin Lærerpост, lod Seminariet drage Fordel af sit eget private Herbarium.

Bestemmelserne af 1857 blev nærmest revolutionære for Seminariet. Alt gennemsyredes af dem. Elevuddannelsen blev betydeligt fyldigere, end den forhen var og Elevantallet fastsattes til 70, eventuelt 80, saa at det blev meget højere end før. Naturkundskaben kom til sin Ret, den lemlæstede Historie ligeledes o. s. v., saa Lærerne slap for, som de hidindtil havde gjort det, udenfor Læseplan og Examensfordringer at give Undervisning i Ting, der nu heldigvis faldt indenfor Planen, saa disse af den Grund kunde doceres med mere Udbytte. Af alt dette

fulgte, at man maatte have flere Lærerkrafter og Klasseværelser, og at de allerede forhaandenværende maatte forbedres.

Allerede 1840 havde Jensen ved sin Energi faaet udvirket, at der var bleven oprettet et nyt Lærerembede. Dette havde Georg Heinrich Horst faaet, iøvrigt samme Aar, som han blev dimitteret. Han overtog Ledelsen af Øvelsesskolen, og han forestod Gymnastik, Tysk- og Tegneundervisningen. 1847 blev han Lærer i Herløv og hans Eftermand blev Joh. Chr. Immanuel Brasch som Øvelsesskolens Lærer. Han var dimitteret fra Jonstrup 1839 og havde derefter været Lærer i Hillerød. Da han 1853 blev Lærer i Tømmerup og Ullerup, efterfulgtes han af Chr. Julius Høyer og derefter fulgte H. Mortensen, hvis Eftermand, J. Beyerholm, beholdt Øvelsesskolens Ledelse hele Forstander Jensens Tid ud. At Beyerholm blev ansat ikke alene som Skolens Lærer, men ogsaa som Seminariets, var en umiddelbar Følge af de Bestemmelser, der indførtes 1857. Beyerholm var, i Modsætning til alle de andre, der havde ledet Øvelsesskolen, ikke dimitteret fra Jonstrup. Han var Skaarupper, dimitteret 1850 og derefter Lærer først i Flensborg siden i Fjølde. Ved Jonstrup blev han ansat den 16. November 1857, og han fik strax Undervisningen i Regning, Tysk og Gymnastik. To Aar efter fik han ogsaa Matematiken overdraget og samtidigt blev han fri for Gymnastiken, som fra da af og fremtidigt i Jensens Tid besørgedes af en Underofficer. Iøvrigt var Beyerholm lige til 1865 Seminariets Inspektør.

Den udadtil mest iøjnefaldende Ændring, som Bestemmelserne af 1857 førte med sig, var Opførelsen af en helt ny Bygning og gennemgribende Ombygning af den ældre. Nord for Gymnastikpladsen, paa en Del af de gamle Elev-Havers Plads, blev der opført en toetages Bygning, i hvis vestlige Del man indrettede to Lærerboliger. I den østlige Del blev der forneden lavet en stor Gymnastiksal og foroven en Sovesal for een Klasse. Til Gymnastiksalen knyttedes der et Rustkammer, thi Gymnastikundervisningen var helt igennem af militært Tilsnit, saa at baade Bøsser og Huggevaaben maatte være tilstede. Hidindtil havde man gjort Gymnastik enten i det Fri eller i Spisesalen, hvilket unægteligt var noget primitivt, og det kan med Sikker-

hed siges, at hidtil havde de fungerende Gymnastiklærere ikke egnet sig videre godt til denne Del af deres Gerning.

Denne Bygning, der var prydet med en Frontespice med Taarnuhr, var ikke alene pyntelig, men den betegnede et stort Fremskridt for Seminariet. I den gamle Bygning lavede man artigt om paa Forholdene. I nederste Etage blev den hidtil eksisterende store Sovesal med samt Sygestuen omdannede til Klasseværelser, Øvelseskole og Bibliothek samt Badeværelse, og i den øverste Etage indrettedes der to Sovesale, Sygestue, Vaske- rum med mere.

Alt det gamle Inventar blev kasseret, og nyt kom i Stedet. Sovesalene blev monterede med Jernsenge, hvori der var Hø- madras og Skraapude, og ved hver Seng blev der anbragt en Tabouret med en Skuffe i. Ved Væggene blev der fastgjort Klædeskabe med Skuffer i, og hver Seng forsynedes med to uldne Tæpper og et stukket Vattæppe. Professor Jensen havde ønsket, at der yderligere til hver Seng skulde have hørt en tynd Krølhaarsmadras samt Lagner, men han kunde ikke faa de dertil nødvendige Pengemidler bevilget. Dette var ham en stor Skuffelse, thi Seminariet havde tidligere et Par Gange haft meget store Ulemper derved, at Elever havde købt slige Ting hos Marchandisere, der havde givet dem en Del Væggelus i Tilgift, og det er som bekendt et forfærdeligt Arbejde at faa slige Gæster udryddede. 1861 kom der *dog* en lille Tilgift til Sengene, — det var en Fodmadras til hver af dem.

En meget gennemgribende Ændring bestod iøvrigt i, at Tællelys- og Stearinlys-Tiden nu var forbi. De firkantede Træ- blokke, der hidindtil havde fungeret som Lyseholdere, blev kasserede, og overalt i Lokalerne og paa Gangene blev der op- hængt Petroleumslamper. Saaledes blev Borgen da fornyet, — men hvor blev det gamle Materiel af? Ja, en Del af Trælyse- kronerne blev brugt mange, mange Aar endnu ved festlige Lej- ligheder, thi ved dem saa de mange Lys bedre ud end Lamper, — men ellers skilte man sig af med det mest mulige af alle de gamle Sager. En Del Kommoder af det gamle Inventarium blev hensat paa Spisestuen til Opbevaringssteder for Elevernes private The- og Kaffekander med mere. Et Par andre Kom-

moder blev sat op paa Pulterkamrene, og de 23 resterende blev solgt ved Auktion og indbragte 46 Rigsdaler. 26 Sengesteder indbragte ved samme Lejlighed 31 Rigsdaler og 4 Mark. De bedste Skolebænke blev hensat i Anlægget, hvor de fungerede som Havebænke. Ogsaa for et Par bestrængede og et stumt Øvelsesklaver, fandt man endnu Anvendelse.

Fra Begyndelsen af 1858 blev der sat fuld Kraft ind paa Opførelsen af den nye Bygning, og denne stod da ogsaa næsten fuldfærdig den 1. August. Først derefter begyndte man paa Omdannelserne ovre i den gamle Bygning, og derfor havde Seminariet det Aar Sommerferie lige til Oktober. Da Eleverne endelig kom tilbage, kunde de neppe kende den gamle Borg igen, — helt omlavet som dens ældre Dele var, og dertil forsynet med en ny Bygning og et nyt, smukt Haveanlæg. Alt dette stemte Sindet til Fest, og næste Aar var det jo netop halvtredsindstyve Aar siden, at Borgen var bleven taget i Brug, og man paatænkte derfor at afholde en meget stor Jubilæumsfest i Forbindelse med Dimissionsexamen i Juni 1859. Forstanderen udarbejdede en meget lang Tale, og Lærerne H. Mortensen og Carl Mortensen tilvejebragte Kantaten, hin Texten og denne naturligvis Musikken, men af Grunde, der aldrig udtrykkeligt blev nævnedes (formodentlig har Autoriteterne negtet at give det nødvendige Pengetilskud), kom den store Fest aldrig i Stand og Forstanderen holdt en mindre Tale af en anden Karakter. Kantaten derimod blev benyttet.

Kor:

En underfuld og hellig Magt,
som did mod Himlen fører,
i Barnets Hjerte er nedlagt;
Guds Rige det tilhører.

Men trang og vildsom er vor Sti,
imens vi her har hjemme;
tit vandrer Synden os forbi
med falske Lokkestemme.

O, maatte vi med sikker Haand
den Unges Fodtrin lede!
da brister Arvesyndens Baand,
Guds Engle os omfrede.

Duet:

Hvor Stadens Taarne sig hæver mod Sky
og Livet fra aarle Morgengry
med Bulder og Larm fremskrider; —
hvor Sundets Vove mod Kysten slaar
og Snekken i Kongedybet gaar
med Mindet om gamle Tider —

Der stod hin mindeværdige Gaard,
som Kundskabens Skatte Aar efter Aar
hen over Landet udsprede.
Derfra udvanded de gæve Mænd,
som siden med Haand og Mund og Pen
med Flid Guds Ager beredte.

Og Livet derinde var friskt og frit,
men Verdenslarmen fængslede tit
de unge, livsglade Tanker.
Den Unge behøver Ro og Fred
og Grublen i stille Ensomhed,
naar Visdommens Skatte han sanker.

Solo:

Krigsluen raste om Axelhus,
og Borg og Hytte nedsank i Grus,
mens Fjender sig lejred i Støvet,
og Ødelæggelsen stormede fort;
nu Blaagaards Sønner maa drage bort
den hjemlige Arne berøvet.

Da vandred de hid til Jonstrups Vang,
 og bygged i Ly af Skovens Hang
 ved Søens blaanende Bølge.
 Et halvt Aarhundred svandt hen i Fred,
 end staar det Hus paa samme Sted,
 mens Slægter paa Slægter følge.

Et halvt Aarhundred svandt hen i Fred,
 end staar det Hus paa samme Sted,
 nær Søen og Bakken og Skoven.
 Forynget, fornyet det nys fremstod,
 Gud lade sin rige Velsignelses Flod
 nedstrømme til det fra oven.

Kor:

Til dig, du store Børneven,
 i Bøn vort Suk vi hæve:
 O drag os Alle til dig hen,
 din Aand lad os omsvæve!

Der blev arbejdet strengt paa Jonstrup, thi baade Forstander og Lærere fordrede Meget, og den, der ikke var flittig, var ikke vel seet. Men ind imellem Arbejdet faldt der hyppigt festlige Sammenkomster ikke alene af den Art, vi hidindtil har dvælet ved, de store Jubilæer, Dimissionsgilder o. s. v., men ogsaa Aftenunderholdninger med Musik og scenisk Fremstilling. For at hjælpe Eleverne i sidstnævnte Retning, blev der, da Seminariet ombyggedes, ved Samarbejde mellem Forstanderen og Arkitekten, bygget Eleverne et lille Theater af nogle gamle Gulvbrædder fra den ældre Del af Bygningen, og den paafølgende Sommer blev Theatret indviet i Overværelse af alle Lærernes og nogle af Omegnens Familier. Man spillede Soldaterløjer, og Carl Mortensen havde overtaget Magister Gløbs Rolle. Rygtet om, at Jonstrup, denne til Alvor indviede Lærerskole, havde anskaffet sig et Theater, vakte stor Opsigt, og paa højere Steder vakte Efterretningen om denne Kendsgerning stor

Forargelse. Det fik Forstanderen at føle, da han nogen Tid efter ansøgte om Midler til at faa lavet et Sengelad til Udluftning af Elevernes Sengetøj. Man negtede pure Andragendet, og det er neppe helt blottet for Sandhed, naar Traditionen beretter, at man henviste Forstanderen til at lave sit Theater om til det ubetinget nyttigere Sengelad, hvilket grufulde Foretagende virkelig blev udført, og Forstanderen var bleven vred og negtede længe Seminaristerne den Fornøjelse at spille Komædie, — lidet klogt, forresten, af ham.

De eneste tilbageblevne Rester af Theatret, Fortæppet med Stang og Tridseværk blev henkastet snart her snart der, og først 1867, da de blev fundne paa Økonomens Høloft, blev de fremdragne og kom til Ære og Værdighed igen.

En ganske kuriøs Ting, der viser, hvor smaalig Revisionen kunde være, kan fortælles her med det samme:

Da man ombyggede Seminariet, havde man forglemt at træffe Foranstaltninger til Ophængning af Elevernes Tobakspiber i Spisestuen, der var det eneste af Seminariets Lokaler, hvori Tobaksrygning var tilladt. Man saa derfor her Piberne opstillede i Krogene og Vindueskarmene, og for at raade Bod paa saadan Uorden, lod Forstanderen paa en Væg i Spisestuen opslaa Lister med Kroge, hvorpaa Piberne kunde anbringes, og den derved foraarsagede Udgift blev opført paa Seminariets aarlige Regnskab. Dette gav Anledning til, at Revisor — en Embedsmand i Ministeriet — gav Regnskabet følgende Antegning: »Paa Snedker Baus Regning af 2. Marts 1859 var opført en Post saalydende: »Reggener til at hænge Piber paa«. Det formenes, at herved er ment et Apparat til at hænge Tobakspiber paa (vulgo: en Piberække); men det forekommer Revisor, at det, hvadenten Piberne tilhører Lærerne eller Eleverne, er mindre passende at lade Undervisningsanstalten bestride Udgiften, der — just fordi den kun udgjør 72 Skilling — synes med Føje at kunne være forlangt udredet af den eller dem, som har Brug for Apparatet.«

En Fest af en ganske særlig Art fandt Sted 1862, da Eleverne besøgte Skaarup Seminarium. Til den Lejlighed komponerede Carl Mortensen Melodien til »Sjølund er en yndig Ø«,

— siden den Tid atter og atter anvendt paa Jonstrup ved festlige Sammenkomster. Dette Digts første Vers er forfattet af Carl Peter Borggaard, engang kendt som en flittig og yndet Forfatter af sceniske Arbejder. Hans Eventyrkomedie »Hulen i Kullafjeld« udkom 1841 og havde nogen Interesse for Jonstrupperne, fordi en af Hovedpersonerne er »Jarl Sigvald ved Furesø«. Af den i dette Arbejde forekommende Sang om Sjølund og Jarl Sigvalds fagre Helga, tog man første Vers, og til den fødte H. Mortensen saa tre, han selv forfattede til denne Lejlighed. Disse tre Vers er ikke meget værd, men Carl Mortensens Melodi blev en af Jonstrups allermost yndede. Den blev benyttet første Gang ved Aftenunderholdningen den 14. Marts 1862, og med den hilste alle Jonstrupperne Fynboerne, mens de den 7. Juni samme Aar gled ind i Svendborgs Havn*). Ogsaa da de ankom til Skaarup havde de deres egen Melodi med, nemlig den, som Carl Mortensen havde komponeret til Carl Hansens Velkomstdigt, hvis første Vers lød saaledes:

Sommersolen venligt til os smilte,
 Fuglekoret jubled os sin Sang,
 Stork og Svale længst tilbage ilte,
 Bøgen stod saa grøn i Jonstrupvang,
 Hjertet blev saa trangt og traurigt hjemme,
 bort vi drog som Fuglen over Sø
 til det Sted, hvor Brødrers kære Stemme
 kaldte os — til Odins gamle Ø.

Skaaruppernes Svar var en Sang, der til Melodien »Vort Land, vort Land, vort Fosterland«, var skrevet af en unavngiven Elev.

Om dette Skaarupbesøg levede Mindet længe, og der var flere Gange Tale om at gentage et saadant Besøg eller at indbyde Skaarupperne, men Idéerne herom blev aldrig realiserede. Derimod oplivedes Dagliglivets Besvær ofte ved Aftenunderholdninger, Baller og Skovture.

*) Sangen om Sjølund er sunget mangfoldige Gange paa Jonstrup senere, men da altid med Borggaards egen Text.

Etatsraad Jensen begyndte imidlertid at føle Aarenes Vægt, og han begyndte at skranke. Lægen tog ham under Behandling og tilraadede ham at tage Motion, f. Ex. ved at kløve Brænde til Husholdningen. Pitus forsikrede, at Fatter, som Etatsraaden uvægerlig kaldtes, punktligt opfyldte Lægens Bud, »men«, føjede Pitus til, »han overlader rigtignok Knuderne til mig«. — Efter at Carl Mortensen 1866 havde afløst Beyerholm som Inspektør, foretog Forstanderen sjeldnere og sjeldnere den ellers saa faste Ronde gennem Elevernes Opholdsstuer og andre Rum. Kun naar han havde Time paa Øvelsesskolen og naar han Lørdag Eftermiddag forestod Udlaanet paa Bibliotheket, lagde han Vejen ind igennem Spisestuen. Han var nu aldeles vis paa, at hans Arbejde havde frugtet, saa at Internatetssystemet og hele Ordningen med Forstander, Inspektør, Opsynsmænd, Økonom og Portner virkede, om ikke som et Perpetuum mobile, saa dog som et godt Normaluhr, men Loven af 25. Juni 1867 kom over ham som en ubehagelig Mindelse om, at stod end en Del af det, han havde frembragt, sin Prøve endnu gennem lange Tider, saa var der dog nu nye Tider i Vente. Efter Loven skulde nemlig Dimissionsretten fratages Seminarierne og lægges i en Examenskommissions Haand fra 1869 af, og Jensen greb da Anledningen til at søge sin Afsked. I Juni 1868 blev den sidste Examen efter den gamle Ordning holdt, og den 19. December holdt man paa Jonstrup en stor Afskedsfest for den gamle Forstander. Til denne Fest havde H. Mortensen og Carl Hansen skrevet hver sin Sang.

Tak!

Som Sædemanden sig fryder i Løn
ved trofast Arbeid og ydmyg Bøn,
ved Markens svulmende Grøde,
— som Hyrden vogter sin Hjord med Lyst
paa grønne Enge ved Søens Kyst,
mens Aftenenens Straaler gløde,

saa frydes Lærerens trofaste Sind,
naar Herren følger ham ud og ind
i Sorg og Glæde og Gammen,
naar Bøn og Arbejd forenes smukt,
naar Møjen bærer velsignet Frugt,
af Bønnen forjættes Amen.

Vor gamle Lærer! du virked med Flid,
med kærlig Troskab den lange Tid,
og Himlens Naade nedsmilte,
og Herren fulgte dig før som nu,
og Glæden fyldte din Sjæl og Hu,
Velsignelsen over dig hvilte.

Tak for den gode og frugtbare Sæd,
du lagde trofast i Hjerterne ned,
til rige Frugter at bærel
Tak for den ædle og sjeldne Flid,
hvormed som Hyrde den lange Tid
du vogted din Hjord med Ære.

H. Mortensen.

Farvell

Hyl dig i Sorg,
vor gamle Borg!
Lad Afkedstaaren rinde:
Din bedste Søn
med Tak i Løn
en Hæderskrans du binde!
Som ham du ejer Ingen fler,
— men skal du ej ham favne mer,
dog, glem ham ingensinde!

I trofast Aand,
med sikker Haand
din Børneflokk han ledte;

en Æra ny
med Glans fra Sky
han om din Isse spredte,
og ej som Lejesvenden kold,
men som en Stridsmand djærv og bold
han dine Mure fredte.

Han ofred dig
en Vaar saa rig,
en frodig Sommers Grøde,
et Efteraar,
trods Sne i Haar,
en gylden Aftenrøde.
Lad nu din Gamle hvile lidt, —
det Eneste, han glemte tidt
ved Dagens Strid og Møje.

Fra Skov og Vang
en Afskedssang
dig naar paa Vindens Vinger,
mens Alfer smaa
med Øine blaa
nu Mindets Banner svinger.
I bygged sammen her saa glad,
ei uden Graad I skilles ad
— et tungt Farvel de bringer.

Se, Olding kær,
en Sønnehær
der fostret blev herinde,
— som mild i Aand,
med kærlig Haand
du monne til dig binde, —
dig byder vemodsfult Farvel.
Vor Bøn for dit og dines Held
skal Vej til Himlen finde!

Vort gamle Hus,
om du i Grus
skal styrtes inden længe, —
om Daarskabs Raad
og Avinds Braad
skal dine Porte stænge
og kaste dig i Glemsels Favn,
— Jens Jensens hæderkrone Navn
skal ingen Magt fortrænge.

Carl Hansen.

Sidste Vers hentyder til, at der jævnligt i Pressen og derpaa ogsaa i Rigsdagen havde rejst sig Røster, der angreb Seminarierne, ja nogle havde endogsaa erklæret, at de burde nedlægges.

Ikke alene fra Eleverne blev der vist Forstander Jensen megen Deltagelse, da han rejste, men ogsaa fra langt videre Kredse, og Etatsraaden tog nu Bolig paa Frederiksberg, men han aflagde derefter flere Besøg paa Jonstrup. Han stod paa en god Fod med sin Eftermand, Driebein, og han yndede at samtale med Elever, han traf paa sine Vandringer i Anlægget eller Skoven. I sit Hjem syslede han bestandigt med literære Foretagender, og han var arbejdsdygtig til det sidste. Han døde pludseligt i sit Arbejdsværelse den 16. November 1875, og blev begravet den 22. November. Før Talen afsang man: »Vor Gud han er saa fast en Borg« og efter Talen »Lær mig o Skov,« naturligvis til Carl Mortensens Melodi.

Ingen Jonstrupforstander har sat dybere Spor end Etatsraad Jensen.

BETZ' UDTALELSER OM ETATSRAAD JENSEN

Refererede af *Hans Rasmussen*.

FREDERIK CARL ALFRED BETZ fødtes i Grevinge i Odsherred den 20. Oktober 1819 som Søn af Sognepræsten der, *J. M. C. Betz* og Hustru, *Mette Marie Foss*.

Da Faderen blev sindssyg, havde Moderen ondt nok ved at faa sine fem Børn opdragne. *Alfred Betz* kom efter sin Konfirmation som Skriver paa Basnæs Godskontor og senere til Byfogedkontoret i Skelskør, men var saa fem Aar i Handelslære i København og gjorde i et Par Aar derefter Tjeneste som Urtekræmmersvend; men hans Lyst til at udvide sine Kundskaber bragte ham paa den Tanke, at han ligesom sin yngre Broder *Christian*, (1883 afgaaet som Førsterlærer i Slangerup og død der 1897 som Pensionist) skulde se at komme paa Jonstrup for at blive Lærer.

Efter et toaarigt Ophold paa Jonstrup udgik Alfr. Betz fra Seminariet i 1845 med Karakteren udmærket duelig, blev straks Lærer ved den kommunale Borgerskole i *Nakskov*, men 1½ Aar senere Lærer og Kirkesanger i *Idestrup* paa Falster (17. Decbr. 1847), hvor han virkede, til han, Nytaar 1896, tog sin Afsked (død 4. Decbr. 1901). Han var uden Modsigelse en af Lolland-Falsters betydeligste Lærere, paa hvem blandt andet ogsaa Biskop *Monrad* satte megen Pris. I 1874 vakte det megen Opmærksomhed, at Biskoppen stævnedes en stor Del Præster og Lærere til at overvære hans Visitats i *Idestrup* Skole, og at han efter den vellykkede Prøve udførlig talte med de tilstedeværende om, hvad han krævede af en Lærer i en Landsbyskole.

I 1898 udgav Alfr. Betz (som Manuskript for sine Børn og nærmeste Venner) »En gammel Lærers Livserindringer«. Af

denne Bog, som ogsaa jeg havde den Ære at modtage fra ham, vil jeg anføre, hvad han mente om Jonstrup, om Undervisningen og Livet paa Seminariet, et Vidnesbyrd, som kan have sin Betydning ved Siden af, hvad andre kendte Jonstruppere har skrevet om Seminariet.

Altsaa, *Betz* har Ordet:

— »Førend jeg i Juli 1843 kunde optages paa Seminariet, maatte jeg erhverve Aldersdispensation; Aldersgrænserne var nemlig 18 og 23 Aar, og jeg var 23½ Aar. Den med denne Alder følgende større Modenhed saavel som den Udvikling i forskellige Retninger, mine tidligere Livsforhold havde medført, kom mig paa Seminariet meget til Gode og gav mig et Fortrin fremfor de 18-aarige, unge Mennesker, der kom lige fra Moder i Hjemmet og havde ondt ved at finde sig i det regelbundne Liv, der var en Nødvendighed, hvor saa mange Mennesker levede sammen. De ret hyppige Anker, der fremkom over det kasernemæssige Liv paa Jonstrup, over den aandløse, mekaniske Maade, hvorpaa Undervisningen dreves, over de stramme Tøjler, hvori Eleverne holdtes, hidrørte enten fra dem, der saa stærkt følte sig generet af Tøjlerne, eller fra udenforstaaende, der manglede Forudsætningerne for en retfærdig Vurdering af Vanskelighederne ved paa rette Maade at lede en Stiftelse, hvor halvtredsindstyve unge i Lømmelalderen lever i et saa tæt Samliv.

To bekendte Forfattere, der er udgaaede fra Jonstrup, har i deres Bøger omtalt Livet der: *Anton Nielsen* og *Erik Bøgh*. Førstnævnte omtaler det saa nedsættende og i en saadan Tone, at det hos mange ansete Jonstruppere fremkaldte en Indignation, der affødte en offentlig Moddemonstration. *Erik Bøgh* taler i »Erindringer fra mine unge Dage« vel ikke med synderlig Agtelse om Jonstrup og dets Lærere, men hans Ytringer derom ægger dog ikke saaledes til Modsigelse som *Anton Nielsen*. Iøvrigt gav min Broder, der var samtidig med *Erik B.* paa Jonstrup, denne det Skudsmaal, at han der opførte sig som en kaad Dreng, hvem Professor Jensen var glad ved at blive af med paa to Aar.

Modsat de to fornævnte udtaler Professor *Kroman* sig

Ogsaa han er udgaaet fra Jonstrup, og han har offentlig udtalt, at de gamle Statsseminarier leverede en »bedre Vare« end Nutidens Institutioner til Læreruddannelse*).

En stik modsat Udtalelse faldt i sin Tid ved Pestalozzi-Festen i *Maribo* 1846 fra Kateketen, Pastor *Jessen*, der ikke kunde undlade at sammenligne Seminariernes Metode med den, man anvendte, naar man holdt Børn for Næsen, medens man gav dem »Kinderpulver«. Jeg tillod mig at gøre Pastor *Jessen* opmærksom paa, at alle vore Seminarieforstandere var Theologer, altsaa Mænd med samme Dannelse som Pastoren, og naar de, der af Erfaring kendte, hvor lidet forberedte og udviklede i det hele Aspiranterne mødte til Optagelse, hvor lidet skikkede til med Udbytte at høre et frit Foredrag, — naar de havde fundet det nødvendigt, især i den første Seminarietid, at holde sig meget til Lektielæsning og Afhøring, saa var en saadan skaanselsløs Kritik som Pastor *Jessens* aldeles uberettiget.

Mig generede det regelbundne Liv paa Jonstrup aldrig; det var for mig et langt friere Liv, end jeg var vant til. Jeg forlod Jonstrup med en Veneration for Stiftelsen, dens Forstander og Lærerne, som jeg har bevaret indtil denne Dag, og er derfor endnu rede til at træde i Skranken til Forsvar for gamle Jonstrup, saaledes som det var under Professor *Jensens* Forstanderskab. Var han end ikke en meget aandrig Mand som Professor *Schurmann* ved Skaarup eller Professor *Nielsen* ved Lyngby, — i Flid, Iver og streng Pligtopfyldelse stod han ikke tilbage for nogen af sine Kolleger, og gennem sit, af Ministeriet anbefalede, »Tidsskrift for Seminarii- og Almueskolevæsen« udøvede han betydelig Indflydelse i Skolekredse. Han sørgede for, at der blev arbejdet paa Jonstrup, fandt sig ikke i Driveri og fulgte nøje den enkeltes Flid og Fremgang. Som Eksempel derpaa kan jeg anføre, at han engang kaldte mig til sig og bad mig anvende min ham bekendte Indflydelse paa en Klassekammerat til at formaa denne til større Flid.

Foruden mig blev ogsaa Falstringen *Hans Mortensen* optagen i anden Klasse, og som sidst indkomne blev vi sat nederst i Klassen; men til første Halvaarseksamen rykkede vi op til

*) Denne Udtalelse er falden før Seminarieloven af 1894. H. R.

Nr. 1 og 2 og vi hævdede disse Pladser til vor Dimission; men det kneb for mig og fordrede ihærdigt Arbejde at hævde min Duxemplads; H. Mortensen var mig i flere Fag alt den Gang overlegen og er ved sin senere Uddannelse og sin Stilling som mangeaarig Seminarielærer end mere bleven det; hans Navn som Botaniker er jo bekendt ogsaa udenfor Danmark. — — Begge var vi flittige og kaldtes spotvis af Kammerater, der tog sig Tingene lettere, »Læseheste«; men »Læsehestene« gik ogsaa ud fra Seminariet med et »Udmærket duelig«, medens de lettere Fugle maatte nøjes med et »Duelig«.

Som gode Venner blandt Kammeraterne kan jeg nævne: *Buchmann*¹⁾, *Hagerup*²⁾, *Thorstensen*³⁾, *Heuckendorf*⁴⁾, *Neble*⁵⁾ og *Ludvig Nielsen*⁶⁾; men min ældre Alder bidrog maaske nok noget til, at Forholdet mellem dem og mig ikke just blev kordialt. Vor Klasse havde ikke megen Omgang med de andre Klasser, dog sluttede jeg mig temmelig nøje til *Jensen* i ældste Klasse, der var fra Præstø og endte sin Embedsgerning som Kordegn i Vordingborg, og til *Brummerstedt* fra Hillerød, død som Lærer i Fredensborg, begge noble Karakterer, men noget tilbøjelige til en vis Stikkenhed, ogsaa overfor Lærerne, hvilken jeg søgte at modvirke. En Elev i yngste Klasse, som nød vel fortjent Agtelse, var Duxen *L. H. Kristensen*, en Jyde, en grunddygtig og selvstændig Personlighed. Hans foresatte i hans Soldatertid udvirkede for ham en kongelig Resolution, hvorved der tildeltes ham fulde tre Aars Friplads paa Jonstrup, noget hidtil uhørt, da ellers ingen fik tildelt Friplads, før han efter et Aars Ophold paa Seminariet anbefaledes dertil af Forstanderen. *L. H. Kristensen*s sidste Embede var i Oppesundby, og hans Navn er bleven ret bekendt i Skoleverdenen tildels ved hans ihærdige Bestræbelser for Oprettelsen af en Enkekasse for Lærerenker i Frederiksborg Amt.«¹⁾

1) V. P. F. Buchmann i mange Aar Førstelærer i Frølund ved Korsør.

2) A. V. H. Hagerup, fra 1853 Bestyrer af Waisenhuset i Tønder, afsat af Prøjerne 1864, død 1868.

3) N. Thorstensen, i mange Aar Lærer i Herstedøster.

4) E. F. Th. Heuckendorf, en Holstener, Lærer i Sakskøbing, senere Førstelærer i Holme Olstrup

5) F. D. Neble, i mange Aar Lærer i Ringsebølle ved Rødby.

6) Ludv. Nielsen, i mange Aar Lærer i Tillitze ved Næskov.

7) Forfatteren kunde have tilføjet, at *L. H. Kristensen* gjorde sig endnu mere fortjent af Standen ved den store Andel, han havde i Stiftelsen af Lærerstændens Brandforsikringsforening (1880). *H. R.*

— Saa langt Betz selv. Til Slutning skal jeg kun meddele, hvad Alfred Betz's Ophold paa Jonstrup kostede ham, for at man kan se den afgørende Forskel paa hin og Tid og Nutiden.

»Under mit Ophold paa Jonstrup,« skriver han, »begyndte jeg min første Lærergerning med at undervise Økonomen, *Greiersens*, Børn, Georg og Bolette. Dette medførte for mig, foruden en Indtægt af 50 Rdl., den Behagelighed, at jeg havde fri Adgang til Familien. Fru Greiersen, første Gang gift med en *Taaffe*, var en meget dannet Kone, en Præstedatter fra Gunslev, som jeg ogsaa efter min Dimission stod i lidt Brevvexling med. Da hun som Enke boede i København, besøgte jeg hende, da hun var 90 Aar, og traf tilfældigt der Sønnen Georg, som fra Kalifornien, hvor han længe havde været bosat, var i Besøg hjemme.

Jeg slap meget billigt fra mit Ophold paa Seminariet, idet jeg kun betalte for det første Aar 102 Rdl. for Kost, Logis, Vask og Undervisning, men havde andet Aar Friplads og fik 20 Rdl. til Hjælp til Klæder og Bøger, og da jeg tjente 50 Rdl. hos Greiersen, havde jeg frit Ophold og Undervisning og desuden 70 Rdl., og det paa en Tid, da almindelig Hjælpelærerløn var 60 Rdl. aarlig.«

J. P. JØRGENSEN

Af R. C. Mortensen.

JØRGENSEN er død. Dette siges med Smerte af Enhver, der holder af Jonstrup og har Interesse for den gamle Borgs Historie.

Da Planerne om Jonstrupbogen blev lagt, var det Meningen, at den først og fremmest skulde give Læserne Meddelelser om Jonstrups Historie, og derfor maatte Jørgensen til at begynde med blive en Hovedmand. Han laa nemlig inde med det fyldeste Kendskab til Jonstrups ældste Historie. Han ønskede at give os en Skildring, der strakte sig fra Valdemarernes Tid og indtil den Dag, da Forstander Jensen nedlagde sit Embede, og det Maal, han havde sat sig, naaede han, men samtidig tog Døden ham fra os. Den Skildring, Jonstrupbogens fjerde Bind har givet os fra hans Haand, er hans sidste Hilsen til os. Tanken om, at han med den naaede at faa fuldført sit historiske Arbejde om Jonstrup, fyldte ham med Tilfredshed. Med en stærk og aldrig udslukt Kærlighed hang han ved Jonstrup, og det var denne Kærlighed, der gjorde ham til Seminariets Historiker. Han var interessant at tale med om de gamle Seminarieforhold, og det ikke alene for hans Kundskabs Skyld, men ogsaa fordi man gennem Samtalerne fik et levende Vidnesbyrd om, at han med dyb Kærlighed var knyttet til Mindet om de Mænd, der i hans unge Aar havde opdraget ham, og til Kammeraterne, som han var opdraget sammen med. Det er altid forunderligt velgørende at blive stillet Ansigt til Ansigt med ægte Kærlighed og Taknemmelighed, — thi det er noget, der i særlig Grad forlener Indehaveren med et Højtidspræg, der breder sig ud over hans Omgivelser. Det samme gælder den uforfalskede

Gudsfrygt, og den traf man sandelig ogsaa hos Jørgensen. Da han havde afleveret sine sidste Manuskriptstykker til mig, gentog han, hvad han havde sagt flere Gange før, at han følte sig Døden nær, og at han aldrig vilde faa sit Stykke om Jonstrup under Forstander Jensens Styre at se paa Tryk. Derefter forhandlede han i største Ro med mig om, hvorledes visse Forhold skulde ordnes efter hans Død. Ingen var mere end han overbevist om, at det kun gjaldt en midlertidig Afsked med mig, idet Livet er en Reise hen imod et bestemt Maal, — det dølger sig under en anden Tilværelsesform, men det *er* der, og nu forestod der jo intet Andet end, at han naaede ind til Maallet nogen Tid før jeg. Jeg har, sagde han et Par Gange, medens han dvælede herved, levet et lykkeligt Liv, og han mente dermed, at han havde naaet Alt, hvad en Mand med hans Udviklingsmuligheder med Rimelighed kunde vente at naa, ja egentlig mere til, endvidere, at han følte sig omgiven af trofaste Venner, og at han nu sluttelig, med den flittige og trofaste Arbejders gode Samvittighed om ganske kort Tid skulde stedes for den Højestes Domstol. Andre kan have det paa samme Maade, men jeg har i hele mit lange Liv ikke truffet Nogen, der har lagt det for Dagen med større Selvfølgelighed og Tryghed.

Jørgensens Levnedsløb er fortalt i Jonstrupbogens første Bind. Her skal kun tilføjes, at han i sine sidste Aar med stor Flid og Nøiagtighed stadig gjorde Optegnelser om Jonstrup og at han tilendebrogte sit Værk »Historiske Optegnelser om Ledøje—Smørum Sogne fra Oldtiden til den nyere Tid« og tegnede dertil hørende Kort, men at hans Arbejdskraft efterhaanden tog af. Han døde efter jævnt tiltagende Alderdomssvaghed den 28. Januar 1926 i sit Hjem paa Østerbro i København, og han blev begravet fra Smørum Kirke den 4. Februar under megen Deltagelse fra gamle Elevers og Venners og naturligvis ikke mindst fra Jonstrup Seminariums Side.

Den gamle Kirke, i hvilken han i over 40 Aar forrettede Kirketjeneste, var fyldt til sidste Plads. Kisten stod dækket under et Væld af Blomster, og hele Kirken var smykket med Blomster og Træer. Blandt Kransene og de andre Dekorationer kan man nævne den fra Danmarks Lærerforenings 3die Kreds, fra Histo-

risk Samfund, Jonstrupsamfundet, Ledøje og Smørum Sogneraad, og Jonstrup Seminarium.

Pastor Holt fra Nazarethkirken i København talte efter Jørgensens eget Ønske over det kendte Sted fra Davids 23de Salm: »Herren er min Hyrde, mig skal intet fattes«, og han anvendte paa en smuk Maade dette Bibelsted paa Jørgensens Ro i Forholdet til Livets Tilskikkelser og tilsidst den Fortrolighed, han viste ved Tanken om Døden, — Menneskets sidste Fjende.

Afdødes Svigerson, Læge Nørregaard fra Taastrup, bragte de Tilstedeværende en Tak for den store Deltagelse nu ved Begravelsen og for Alt, hvormed man havde glædet Jørgensen, mens hans levede, og han bragte en kærlig Hilsen og Tak fra den Afdøde til alle hans gamle Elever, til Sogneraadet og alle de Venner, der havde bevaret deres Troskab imod den gamle Mand.

REGNSKAB

1/1 1925 — 31/12 1925.

	Indtægt Kr. Ø.	Udgift Kr. Ø.
Kassebeholdning pr. 31/12 24	281 72	
282 Kontingenter à 2 Kr.	564 00	
Porto ved Opkrævning	18 90	
Renter	15 12	
Jonstrupbogen III solgt for et Beløb af	903 75	
Jonstrupbogen I og II solgt for et Beløb af	29 75	
Honorar for Artikel		100 00
Udgift ved Trykning af 400 Eksp. Jonstrupbog III		878 00
Medhjælp ved Udsendelse af Jonstrupbog III		35 00
Transport og Drikkepenge		6 00
Konvolutter, Papir o. s. v.		6 16
Gebyr til Girokontoret + Giroblanketter		15 12
Porto		102 50
Papir og Porto til Redaktøren		14 00
2 Blomsterdekorationer		30 50
Bil fra Jonstrup til Maaløv (Bestyrelsesmøde)		3 50
Kassebeholdning pr. 31/12 1925		622 46
	1813 24	1813 24

Njalsgade 67⁴, i Marts 1926.

K. Frigast Hansen.

Undertegnede Revisorer i Jonstrupsamfundet har gennemgaaet ovenstaaende Regnskab og ikke fundet Anledning til nogen Bemærkning.

Sierslev og Søsum Skoler i Marts 1926.

S. M. Waaben.

M. Pedersen.

JONSTRUPSAMFUNDETS BESTYRELSE

Forstander *Stig Bredstrup*, R. Dbm., Jonstrup. Enelærer *Jul. Christensen*, Skenkelsø, Ølstykke. Førstelærer *J. Hegelund*, Ulstrup, Gørlev. Seminarieelev *Reinholdt*, Jonstrup. Kommunalærer *K. Frigast Hansen*, Njalsgade 67⁴, København B. Sidstnævnte er Kasserer og modtager Indmeldelser.
